

הישיבה המאתיים-שלושים וחמש של הכנסת העשירית

יום שלישי, י"א בחשוון התשמ"ד (18 באוקטובר, 1983)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:04

א. החלטת הממשלה לצרף שר נוסף לממשלה בתפקיד שר האוצר

החליטה, על-פי הצעתו, לצרף את חבר הכנסת יגאל כהן-אורגר לממשלה בתפקיד שר האוצר.

על-פי הסעיף האמור, אבקש מהכנסת לאשר את ההודעה, היו"ר מ' כהן-אבידב:
תודה לראש הממשלה.

חברי הכנסת, לדיון זה הוקצתה שעה אחת בלבד.

משה שחל (המערך):
הצעה לסדר.

היו"ר מ' כהן-אבידב:
בעזרת השם, אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת.

הודעת הממשלה על החלטתה לצרף שר לממשלה בתפקיד שר האוצר, אני מזמין את כבוד ראש הממשלה, בבקשה.

ראש הממשלה י' שמיר:
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, על-פי סעיף 18 לחוק-יסוד: הממשלה, אני מתכבד להודיע לכנסת כי הממשלה

ב. הצעות לסדר

קריאה:
לחבר הכנסת יהודה כן-מאיר.

אהוד אולמרט (הליכוד):
הצעה לסדר.

היו"ר מ' כהן-אבידב:
אין עוד הצעות לסדר. אינני מקבל את זה. שמענו הצעה.

אהוד אולמרט (הליכוד):
אדוני היושב-ראש, הצעה לסדר.

היו"ר מ' כהן-אבידב:
רק שלא יהיו הרבה הצעות מכל הצדדים.

חבר הכנסת אהוד אולמרט, בבקשה.

אהוד אולמרט (הליכוד):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, על-פי תקנון הכנסת והמסורת והנהגה, התכנסה ועדת הכנסת לדיון לצורך קבלת החלטה בשאלה זו. צר היה לי שחבר הכנסת שחל נעדר מן הדיון של ועדת הכנסת —

משה שחל (המערך):
לא הוזמנתי.

אהוד אולמרט (הליכוד):
— אף שנמסרה הזמנה כנהוג וכמקובל לכל חברי הוועדה, ואכן —

משה שחל (המערך):
איך אתה יודע שקיבלתי?

אהוד אולמרט (הליכוד):
אני יודע, אם תיתן לי לדבר ותקשיב, גם אסביר. ואכן חבר סיעת המערך, חבר הכנסת רענן נעים, היה נוכח בישיבה, אדוני היושב-ראש, הישיבה אפילו לא התחילה במועד שנקבע לה, אלא המתניו כמה דקות, וחבר הכנסת שחל לא הופיע.

אדוני היושב-ראש, הנימוק היחיד למשך הזמן שנקבע לדיון —

היו"ר מ' כהן-אבידב:
בבקשה. הצעה לסדר לחבר הכנסת שחל.

משה שחל (המערך):
אדוני היושב-ראש, אני מבקש להביא את הדבר להכרעתך וגם למחות בפני הבית על החלטת הרוב בוועדת הכנסת להקצות לדיון זה שעה בלבד. הסיבה להחלטה היא, שמישהו מחברי הקואליציה צריך ללכת לחגיגת כתימצוות, ולכן הכנסת אינה צריכה לדון היום בנושא כל כך חשוב.

אני מבין שחילופי שרים, ובמיוחד בתפקיד שר האוצר, היו לממשלה הזאת רבים, ומגיע לה כי יגידו לה שתתחדש בשר החדש. אבל ראוי יורם ארדור וראוי גם יגאל כהן-אורגר וראוי גם הנושא הכלכלי, שידון העניין בכנסת במשך קצת יותר זמן. אני מבין שאתם פוחדים מפני דיון. מה שאני מבקש — — —

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

משה שחל (המערך):
אני לא קיבלתי הזמנה לישיבת ועדת הכנסת.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
גם לבתי-מצוות.

משה שחל (המערך):
גם אתה לא קיבלת.

אדוני היושב-ראש, אני מבקש אחת מן השתיים: או שאתה תורה לוועדת הכנסת שתחכנס מחדש כדי לקבוע זמן אחר, בישיבה שישתתפו בה גם כל נציגי האופוזיציה, או שאתה תחליט שהדיון יימשך זמן רב יותר.

אני חושב שזאת בושע לכנסת, שאת הישיבה הראשונה במושב היא סיימה אתמול בשעה שש, והיום נסיים בשעה חמש, מפני שלמישהו יש מסיבת כתימצוות בבית.

קריאה:
למי?

מהיושבי-ראש לתת גיבוי להחלטה של ועדת הכנסת ולקיים את הדיון כפי שהוחלט עליידי הוועדה, במתכונת של שעה אחת. תודה, אדוני היושבי-ראש.

הי"ר מ' כהן-אבידב:

תודה לחבר הכנסת אהוד אולמרט. חברי הכנסת, ועדת הכנסת היא סוברנית, היא מחליטה כפי שהיא מחליטה.

קראה:

לא שומעים.

הי"ר מ' כהן-אבידב:

אני מבקש שלא להפריע לי. אני ארים את קולי. ועדת הכנסת סוברנית להחליט כפי שהיא מחליטה. הוועדה זומנה כדת וכדין. אם משהו היה חסר — ניתן היה למלא את מקומו בחבר כנסת אחר.

שלמה הלל (המערך):

הי"ר מ' כהן-אבידב:

רבותי, שמעתי את כולכם בסבלנות רבה. אני מבקש שלא להפריע לי.

אהוד אולמרט (הליכוד):

הי"ר מ' כהן-אבידב:

אני מבקש שלא להפריע לי, חבר הכנסת אהוד אולמרט, חבר הכנסת אולמרט.

שלמה הלל (המערך):

הי"ר מ' כהן-אבידב:

חבר הכנסת הלל, חבר הכנסת הלל.

רענן נעים (המערך):

אדוני היושבי-ראש, הבעיה איננה פורמלית. הבעיה היא, שלא ייתכן שיש מצב כלכלי כזה במדינה, שר האוצר מתפתר ולא מאפשרים דיון של שתיים-שלוש שעות מינימום.

אהוד אולמרט (הליכוד):

הי"ר מ' כהן-אבידב:

חבר הכנסת אולמרט, היה לך מה לומר, ואמרת. אני מבקש שלא להוסיף, כי כל המוסיף גורע. חבר הכנסת נעים, יש שני ימי דיונים בנושא אחד בלבד — שעה היום ושעה מחר הן שעתיים. מי במוכס יודע ששעה נעשית תמיד לשעתיים.

חברי הכנסת, אני מצטער, אני דוחה את ההצעה לסדר.

רענן נעים (המערך):

אתם רוצים לסתום פיות.

אהוד אולמרט (הליכוד):

הנימוק היחיד הוא כדלקמן: מחר, על-פי יוזמת סיעת המערך, יתקיים דיון בהצעת אי-אמון שהנושא שלה הוא: המדיניות הכלכלית.

שלמה הלל (המערך):

זה לא דיון אלא הודעות של סיעות, דייק בדבריך. צריך לאפשר לחברי הכנסת לדבר את אשר על לבם לגבי כל הנושא הכלכלי. זאת שעוררייה ממדרגה ראשונה, זה בדיון גדול.

אהוד אולמרט (הליכוד):

למה אתה מפריע לי? ניתנה לי רשות דיבור.

משה שחל (המערך):

הוא אינו יודע כמה דברים אמורים. הוא אינו דובר אמת. הוא סתם מדבר.

אהוד אולמרט (הליכוד):

חבר הכנסת שחל, אני לא אעשה אתך עכשיו חלוקה של תארים מי דובר אמת ומי אינו דובר אמת. אתה הזנת את חובתך, ולא היית בדיון של ועדת הכנסת. חברך היה שם. מוטב לך לנהוג מינימום של צניעות.

שלמה הלל (המערך):

אתם מונעים מהכנסת למלא את חובתה. אתם מונעים מהכנסת למלא את חובתה.

אהוד אולמרט (הליכוד):

שב בשקט. בכל דיון אתם רוצים לעשות שעוררייה. אדוני היושבי-ראש, מחר יש דיון בהצעת אי-אמון. הדיון הזה יתקיים במתכונת של הודעות סיעות.

צ'רילי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אהוד אולמרט (הליכוד):

סיעת המערך וסיעות הכנסת יוכלו להתבטא בנושא הכלכלי במסגרת היוזמה שלהן. אין שום הצדקה, לא עניינית ולא בהקשר של הנושא שמועלה היום, לקיים שני דיונים כלכליים יום לאחר יום. הנושא שעומד על הפרק היום הוא אישור מינויו של חבר הכנסת כהן-אורגד לשר האוצר. מסגרת הזמן שנקבעה היא נכונה.

מנחם הכהן (המערך):

למה אתה מפתח מדיון כלכלי?

אהוד אולמרט (הליכוד):

ועדת הכנסת החליטה על-פי סמכותה. אני מבקש

ג. החלטת הממשלה לצרף שר נוסף לממשלה בתפקיד שר האוצר

דיון

נילה ממשלת הליכוד מירון שליחים. יגאל כהן-אורגד הוא שר האוצר הריבועי. ארליך מסרה ליגאל הורביץ. יגאל הורביץ מסרה ליורם ארדור. יורם ארדור מסרה ליגאל כהן-אורגד, אבל האמת היא שלא מסרה, אלא נלקחה. מפני שכל שר וכישלונו, והעובדה שיגאל כהן-אורגד הוא השר שבא תחת השר יורם ארדור — אין כעדות הזאת לכישלון של מדיניות ארדור, מפני שיגאל כהן-אורגד וכל שאמר הם אנטי-תיזה למה שהטיף, עשה והכשיל קודמו.

הי"ר מ' כהן-אבידב:

חברי הכנסת, רשות הדיבור לחבר הכנסת עדיאל אמוראי, ואחריו — לחבר הכנסת יוסף רום.

עדיאל אמוראי (המערך):

כבוד היושבי-ראש, כנסת נכבדה, שבוע ימים לאחר שהכנסת דנה במספולת הכלכלית ובמספולת שאחזה בשוק ההון אנחנו נקראים לאשר שר חדש למשרד האוצר. במשך שש שנים

שמוע שמעתי טענה חדשה: היו לנו שבע השנים הטובות, הגיעו שבע השנים הרעות: שנתיים טובות, שנתיים רעות — ונחזור למצב הקודם. ובכן, גם על אותן שבע שנים רעות נאמר: "ולא יודע השבע בארץ מפני הרעב ההוא אחרי־כן כי כבד מאד". מה ההבדל בין מה שהיה כמצרים בתקופת יוסף ובין מה שהיה בתקופת הליכוד בארץ־ישראל? בתקופת מצרים, בשבע השנים הטובות, בעצת יוסף המשביר, נאסף כל הבר כחול הים אל המחסנים, ובכחו השנים הרעות, כאשר צעק העם אל פרעה כי חזק הרעב בארץ מצרים, היה שבר במצרים, כי יוסף אסף בשנות השובע את התבואה. בימי השר ארידור התרוקנו המחסנים, הוררבה התדלדלה, החוב גדל, וכאשר עכשיו נקרא יגאל כהן־אורגד לשאת במעמסה, הוא כא אל קופה ריקה שבוזבזה, עליידכם, כי לא הכנתם את המשק הישראלי ואת הציבור הישראלי ואת מדינת ישראל לקראת שנות הרעב שאחם הערבים אותן על הארץ הזאת.

כבר אמר החכם מכל אדם: "לא יועיל הון ביום עברה, וצדקה תציל ממות". אין הון, לא נשאר הון שיועיל ביום עברה. יום יום עשרות מיליוני דולרים אוזלים, נמכרים, מוכרים, רק היום, היום הזה, העלו הבנקים, כמו כל אותם רוכלים, את העמלה על מכירת מטבע־חן: הכפילו אותה כמו כל סחורה במחזור. ביום הזה הכפילו את העמלה על מכירת דולרים. יום עשרות דולרים אוזלים ובורחים.

יגאל כהן (הליכוד):
זה לא נכון.

עדיאל אמוראי (המערך):

אתה יודע שזה נכון. עשרות מיליוני דולרים בורחים. תספור את ימי המסחר שעברו מאז החלה הבהלה לדולרים ותראה כמה דולרים אזלו, ואז יתברר לך שהממוצע היומי הוא עשרות מיליוני דולרים. ורק צדקה תציל ממות. רק פשיטת הוד לצדקה, לסיוע אמריקני, עדיין יכולה לעזור לשלטון ממשלת הליכוד לכלכל איכשהו את ימיו, ולא לאורך ימים. רק הסיוע, רק פשיטת הוד אל מול פשיטת הרגל, עדיין עשויה לעמוד ביום עברה.

אני רוצה לומר לכם, שהמיועד להיות שר האוצר, יגאל כהן־אורגד, אמר ביושר, שאת מחיר תקופת הבזבז, את מחיר הפיגור בפיחוחים, הפגיעה ביצוא ופתיחת שערי הארץ ליבוא, את תקופת החינוך לכזב ובמקום לחיסכון, צריך לשלם הציבור, וצריך לשלם מקופח הציבור. יגאל כהן־אורגד מצביע על הצורך לקצץ בתקציב המדינה.

חברי, רבותי חברי הכנסת, אדוני היושב־ראש, —

ציריל ביטון (החיות הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
למה אתם מתעלמים מעיקר העיקרים, המלחמה בלבנון?

עדיאל אמוראי (המערך):

תיכף אנגיע לזה, חכה בסבלנות.

— — — אין היום בקופת המדינה אפילו פרוטה אחת למימון חודש מרס הקרוב. וזאת לדעת, שבחודש מרס צפויה הוצאה גדולה במיוחד, משתי סיבות: ראש לכול, חודש מרס הוא האחרון בחודש של התקציב, ובו מטבע הדברים המשרדים מושכים את כל היתרות. חודש מרס הוא גם החודש שהאינפלציה בו היא הבוהה ביותר, ועכשיו היא ורהרת בקצב אולי אין־סופי, אינני יודע. אין כסף לממן את חודש מרס. צריך לגייס כסף בשביל חודש מרס. עומדות בפני הממשלה שתי אלטרנטיבות, שתי אלטרנטיבות אמיתיות. לשיטתנו, הכסף מצוי. אתם מוציאים מדי שנה 35 מיליארד שקל על התחלואות

במשך שלושים שנות ממשלות המערך כיהנו חמישה שרי אוצר. במשך שש שנות שלטון הליכוד — ארבעה שרי אוצר. היחס הוא לעומת ארבעה שרים של הליכוד — שר אחד של המערך.

קריאה:

— — —

עדיאל אמוראי (המערך):

ברוך כן, אחד שווה ארבעה.

קריאה:

זה שער החליפין היום.

מנחם הכהן (המערך):

לא שאחד שווה ארבעה, אלא שאחד שווה וארבעה לא.

עדיאל אמוראי (המערך):

לאט לכם בנער הזה. לאט לכם בנער הזה.

רענן נעים (המערך):

כל תורשיים תוכנית.

עדיאל אמוראי (המערך):

חברים, אל תפריעו לי, חברים, במשך. שנתיים ושלוש־רבעי שנה חלק יגאל כהן־אורגד על יורם ארידור. אבל יגאל כהן־אורגד, שהוא נציג קהילת הכלכלנים השפויה, לא יצא בשער בתי רבים. כל עוד לא נתגלו כל כישלונותיה ותעתועיה של כלכלת ארידור לעין כול לא כיהה יגאל כהן־אורגד בעדו, ואף נמנה עם אלה שבחודשים הראשונים אפילו נהנו מפירותיה, מפירותיה הפוליטיים של מדיניות ארידור, שלמים הבשילה, כפי שחזינו. פירות באושים עד כדי כך שאחם נאלצתם להחליף אותו. אבל ההחלפה גם היא לא באה לפני שמלאה סאת הפורענויות.

ביום חמישי שעבר התגלה לעין כול, שאחם רציתם לרמות אותנו לאותה מדינה קיקיונית — להונג־קונג שמלאו ימיה — ולא בגלל הכישלונות הכלכליים, אלא רק מפני שהתעוררה בכס שרירות הגאווה הלאומית, ולא יכולתם לשאת עוד את מדוכי המדיניות הזאת. מזלנו שנמצאו גם בכס כאלה, שלא יכלו לשאת את הפורענויות שהוא המית עלינו.

אבל עוד יומיים לפני החלפתו עמד השר ארידור, בשמכם, וחזר על ארבע בדותות בריאיון לפני העם כולו. מה אמר השר ארידור חזר ואמר, שוב ושוב, כאילו אם יאמר את זה עוד פעם ועוד פעם השקף יהפך לאמת? הוא אמר, שהשפל בעולם הוא מקור צרותינו וכו' הוא חלה את מאוכזביו, כאילו בזכות השפל הזה לא חסכנו מדי שנה בשנה חצי מיליארד דולרים, מפני שאנחנו ייבאנו סחורות זולות, והיבוא שלנו, להוותנו, גדול יותר מהיצוא. הוא טען, שמדיניותו היא שמנעה גידול האבטלה, כאילו לא מלחמת לבנון, שהאריכה את שירות המילואים משלושים יום לשישים יום, היא זו שמנעה גידול באבטלה בעוד אחוז וחצי — שני אחוזים, הוא טען, שתמיד בתולדות מדינת ישראל גדל הגירעון במאזן התשלומים: הוא רק לא אמר, שתמיד בתולדות שלטון הליכוד במדינת ישראל גדל הגירעון במאזן התשלומים. בימי שלטון המערך, אפילו בשנות השבעים, אפילו לאחר הגדולה והנוראה במלחמות ישראל שעלתה כשנת תוצר, ירד הגירעון כדי מחצית. הוא אמר, שאי־אפשר להילחם באינפלציה ובגירעון בעת ובעונה אחת, כאשר בזמנו של השר רבינוביץ הורדנו את האינפלציה כדי מחצית ואף את הגירעון הורדנו כדי מחצית, מפני שבשנה אחת משנות כהונתו של השר רבינוביץ עלה היצוא ב־16% ריאלית, ובשנה השנייה — ב־13% ריאלית.

לזוה כסף נוסף, גייס כסף נוסף והפקד אותו מחדש אצלנו. האם ימצא במדינה מחוקנת כלשהי, ביישוב כלשהו של בני-אדם, ברדעת אחד שיתחור על שגיאתו ויפקיד את ממונו ואת חסכונו בידיו אותה הנהלה, שבניהולה ירד כספו לטמיון והנאמנות מעלה בפקדונו? או שמא הוא יאמר: אני עוקר משם, אני הולך להנהלה אחרת, אני מחליף את המנהלים? איך אתם מבקשים, שעליידי זה שאתם מחליפים את מי שמטפל בכספם של ישראל, עם ישראל ימשיך לתת אמונו בכך? האם זאת הנהלה אחרת? האם לא אתם, כל אותם שרים שיושבים כאן ואלה שנעדרים מכאן, האם אתם לא עמדתם מאחורי כל אחד מצעדיי של השר ארידור?

ממשלה זו, שכל בחירה היו חברים באותה ממשלה שהביאה לאובדן ולפגיעה קשה כל כך כאמון למטבע הישראלית, למערכת הכספים הישראלית, שפעם ראשונה הושם סימן שאלה על חוסנו של המשק הישראלי, ממשלה זו מבקשת קבל עם ועולם — עליידי חזרה בפעם הרביעית על אותו חרגול של החלפת הפקידים שלה שמטפלים בעניינם של ישראל — את אמן הציבור מחדש. אנחנו קוראים לכם לעמוד ביום הפקודה, להעמיד את עצמכם לבחירה מחדש, לפזר את הכנסת, ללכת לבחירות ולהעמיד את עצמכם בפני מבחן מחודש. אם העם בישראל יתן בכס את אמונו אחרי כל מה שעשייתם לו, אחרי כל הפגיעה כאמון שנתן בכס — אוראו יהיה לכם פתחון פה. היום נלאינו לשאת פגיעות, נפילות וכישלונות, שאתם בהנהלכם העשיתם עלינו.

היו"ר מ' כהן-אבידור:

תודה לחבר הכנסת עדיאל אמורי. רשות הדיבור לחבר הכנסת יוסף רום, ואחריו — לחבר הכנסת אליעזר אבטבי.

יוסף רום (הליכוד):

כבוד הוישב-ראש, כנסת נכבדה, נפל בחלקי להביא ברכה לידידי, לחבר, לרע, לא תמיד זה קורה בחיים הפוליטיים, שיש הזדמנות לכון לא רק חבר לדרך פוליטית מפלגתית, אלא גם חבר וידיד. צעדנו יחד, נפגשתי עם יגאל בהכנת התוכנית הכלכלית האלטרנטיבית — — —

מיכאל בריזהר (המערך):

מה עדיין על ארידור?

היו"ר מ' כהן-אבידור:

חבר הכנסת רום, אל תיגרר לוויכוח, זמןך מוגבל.

יוסף רום (הליכוד):

אני לא אגרר לוויכוח, אני רק רוצה לומר לחברים: עם כל הכבוד לקריאות ביניים, יש לכבר את הכנסת ולאפשר לכל ריבך להמשיך ולגמור כמה משפטים, ולא להפריע לו במקלה כל הזמן. אותה מקהלה שנשמעת מכאן היא סתימת פיות, ואני מבקש שלא לעשות זאת.

מיכאל בריזהר (המערך):

האם אתה אינך קורא קריאות ביניים?

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

קריאות ביניים הן סם חיים לפרלמנט.

יוסף רום (הליכוד):

צעדתיכם אינן קריאות ביניים, אלא נסיון לסתימת פה. אני מבקש מכם שלא להפריע לדבר. אם יש לכם הערות, יש לכם הזדמנות לדבר כאן ולומר את דבריכם. אינכם מכבדים את הכנסת. בדרך זו של ניהול דיון.

שלמה הלל (המערך):

אפשרו לאופוזיציה לדבר בכנסת. כבדו את הכנסת עליידי

ביהודה ובשומרון. היו ימים שכאשר טענתי זאת, הייתם אומרים: ההוצאה הנוספת היא רק 15. ההוצאה היא לתשתית, למשיכת קווי מים, לכבישים, לדרכים, לקווי טלפון, לקווי חשמל: כאשר צריך לבנות שיכונים, אין הבדל אם בונים אותם בגבולות הקו הירוק או אם בונים אותם ביהודה ובשומרון.

יגאל כהן (הליכוד):

במקומות אחרים לא צריך לעשות את הדברים האלה?

עדיאל אמורי (המערך):

לעת הזאת, כאשר בירושלים עומדות 5,000 דירות פנויות, כאשר בשאר חלקי ארץ-ישראל בגבולות הקו הירוק עומדות למעלה מ-10,000 דירות פנויות, כל השקעה בבנייה ביהודה ובשומרון היא השקעה פוליטית, השקעה נוספת. כל השקעה בהחזקת צה"ל בלבנון, כתוצאה מההרפתקה שאתם גוררתם את העם אליה, היא מיליון דולר ליום, לפי עדות השר ארידור.

אנחנו אומרים: קצו בשני אלה ויימצא המקור למימון החסר בתקציב. יגאל כהן-אורגד אומר לנו, אומר לנו אחמול ואומר לנו היום: אין לנו כסף, אנחנו חייבים להמשיך בהשקעות ביהודה ובשומרון ובהחזקת צה"ל בלבנון, ניקח את זה מהחינוך, מהרווחה, מהסובסידיות ומההוצאות החברתיות. אנחנו אומרים לכם, לנכנסת ישראל ובאמצעותה לעם ישראל, לתושבי עיירות הפיתוח ולתושבי הגליל, לתושבי תל-אביב ולתושבי ירושלים, שהכרירה האמיתית היא רק בקיצוץ, אבל הכרירה האמיתית היא בצמצום ההוצאות הממשלה ביהודה ובשומרון או בהוצאות ההרפתקה בלבנון, או לקחת את זה — כפי שמציע לנו יגאל כהן-אורגד — מחינוך תיכון, מהקצבאות לקשישים, מההוצאות החינוך בכלל, מההוצאות הרווחה. אומר לנו יגאל כהן-אורגד, שאכן צריך לדאוג לעמך, ליתום ולאלמנה, לעשירון ולעשירון השני הנמוך. אבל איך? לעזור לנצרך עליידי זה שנחזור לשיטת הסעד, לשירותי התמיכה? אנחנו אומרים: לא. במדינה מתוקנת אנחנו חייבים בשירותים אוניברסליים. אנחנו נבוא חשבון עם בעלי היכולת באמצעות המסים, נגבה מהם יותר מסים.

יגאל כהן-אורגד אומר לנו: קחו את זה משירותי הרווחה. ניקח את זה משירותי הרווחה, נקצץ עוד יותר בסובסידיות, נאמיר את המחירים, נפגע בחינוך התיכון, זו הכרירה האמיתית שעומדת בפנינו.

אני רוצה לשאול אתכם, חברי הליכוד, אדוני ראש הממשלה, בימי השפע, בימי השובע, לא הייתה לכם אף יוזמה אחת בתחום המשקי, עשיתי, כשהמשק הישראלי עומד בפני תקופת התכווצות, בפני תקופה של אבטלה, אילו תוכניות יש לכם לקדם את האבטלה? האם יש בידכם תוכנית אחת לאיזו פריצה משקית חדשה? האם יש במגירתכם תוכנית אחת שכבר הוכנה כדי לקלוט את כל אלה שייפלטו מאצל הסדרה, מאצל האוכוניים? בימי השובע, כשהיה מצוי בידכם, לא עשיתם מאומה בתחום הזה. כל פיתוח, כל הרחבה היתה יוזמת המפעלים עצמם. מה הכינותם ליום עברה? הרי לפי תוכניתו של השר כהן-אורגד, לאתר שיושבע, תבוא ההתכווצות, תגיע האבטלה. איך אתם מקדמים את זה?

אני רוצה לפנות באמצעות הכנסת אל העם בישראל כולו: שוו בנפשכם את אותו אדם, שחשך כל ימיו מפרי עמלו, פרוטה לפרוטה, ואת חסכונויותי אלה הפקיד בידיו קרן נאמנות שתנהל לו אותם ליום שיוזקק להם. והנה הגיע יום התהדר לו, שאותה קרן נאמנות מעלה בכספו וחסכונויותי ירדו לטמיון. באה אליו הנהלת אותה קרן שבהסכמתה, על-פי החלטתה, ניהל אותה פקיד מטעמה, שהחזיק בחיק של המפקיד כל אותן שנים, ואומרת לו: אנחנו מחליפים את הפקיד שמטפל בחיקך, חסוך,

מתן אפשרות דיון. מתן אפשרות דיון הוא מתן כבוד הכנסת. אינכם מאפשרים לחברי הכנסת לדבר, לכן אנחנו קוראים קריאות ביניים.

מיכאל בריזהר (המערך):

מה זה, האם אי-אפשר לקרוא קריאת ביניים?

יוסף רום (הליכוד):

קריאת ביניים — כן, אבל לא מקהלה שאינה מאפשרת לגמור משפט.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

חבר הכנסת רום, תפקידי לדאוג לכך שלא יפריעו לך, ואדאג לכך שלא יפריעו לך. אנא אל תיכנס לוויכוח. אני מבקש שלא להפריע.

יוסף רום (הליכוד):

צעדנו יחד כהכנת התוכנית הכלכלית האלטרנטיבית ב-1975/76, וכבר אז התרשמתי מהמעוף ומהחזון בעמדות הכלכליות של יגאל כהן-אורגד, שאז היה יגאל כהן, היום שר האוצר העשירי של מדינת ישראל.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

הרשה לי לתקן אותך, המועמד לתפקיד שר האוצר.

יוסף רום (הליכוד):

המועמד לתפקיד שר האוצר, ואנחנו מאחלים לו שהוא יהיה השר. בלשון פשוטה מדובר על כך, שהדרך לפתרון בעיותיה הכלכליות של ישראל היא בהגדלת העונה — בצמיחה, בהרחבת המשק, בהרחבת התעשייה, בפיתוח תעשיית עתידית ידע, בפיתוח טכנולוגיה מתקדמת — זאת על-ידי שימוש בתקציבי הממשלה ובתקציב הביטחון להשקעות, לרכישות בארץ, לפיתוח משק כחול-לבן, אני רוצה לומר לדוברים ולמקטרגים כאן על מה שקורה בכלכלה הישראלית, שהם תצלמים מעובדה בסיסית חשובה: מאז 1979 יש עומס כלכלי נוסף על מדינת ישראל, וזאת עקב הסכם השלום עם מצרים, שהתקבל בקונסנזוס של כל העם בישראל.

מיכאל בריזהר (המערך):

ידענו שמישהו אשם.

יוסף רום (הליכוד):

אנחנו נטשנו אוצרות טבע בסיני, שעולים למדינת ישראל באופן ישיר סכום מינימלי של 2 מיליארדי דולרים לשנה בנפט —

חיים דמון (המערך):

כמה שווה השלום?

יוסף רום (הליכוד):

אני מדבר כרגע על המחיר הכלכלי: 2 מיליארדי דולרים לשנה בנפט, ומיליארד דולרים לשנה להיערכות החדשה בנכס.

מיכאל בריזהר (המערך):

בוא נבטל את חוזה השלום. נחזור לשם.

יוסף רום (הליכוד):

בארבע השנים, 1979, 1980, 1981 ו-1982, היתוספו 12 מיליארד דולר עול כלכלי נוסף על מדינת ישראל, דהיינו למעלה ממחצית החוב הלאומי של ישראל, שמגיע היום ל-22 מיליארד דולר. כמחצית מהעול הזה הוא עול פיגוי סיני עקב הסכם השלום עם מצרים. אנחנו קיבלנו על עצמנו, עם ישראל קיבל על עצמו את העומס הכלכלי הנוסף, ולפיכך יש לומר לעם, שזוהו בעצם העומס הכלכלי.

מיכאל בריזהר (המערך):

אני מבקש לשאול שאלה.

יוסף רום (הליכוד):

אל תשאל עכשיו, אני מוגבל בזמן. אני שומע כאן דיבורים דמגוגיים על כך, שהעול הכלכלי הוא בגלל מלחמת לבנון, בגלל ההתיישבות ביהודה ובשומרון, גם לדבריו מדובר פה על עול נוסף של כמה מאות מיליוני דולרים לשנה, והוא בעצם חלק קטן מהעול הכלכלי של 3 מיליארדי הדולרים שהיתוספו עקב פיגוי סיני. יש לדעת את הדברים האלה ולומר אותם.

מיכאל בריזהר (המערך):

למה ארדור התפטר?

יוסף רום (הליכוד):

ובעצם, כאשר מדברים על אלטרנטיבות, להוצאות ציבוריות האם מדברים על מה שחוסכת לנו ההתיישבות ביהודה ובשומרון? האם אומרים מה האלטרנטיבה? הרי אם חלילה תהיה מדינה פלשתינית-אש"פית ביהודה ובשומרון, אנחנו נצטרך להשקיע פי כמה וכמה במקלטים. אני זוכר כמה השקענו במקלטים בקריית-שמונה וכמה השקענו במקלטים בגליל — הסתכלו על המחיר הכלכלי של ההשקעות האלה — ואם חס וחלילה תהיה ביהודה ובשומרון מדינה אש"פית, נצטרך להשקיע פי כמה וכמה לא בהתיישבות אלא בחפירות באדמה, במקלטים. את זה אנחנו חוסכים בהתיישבות ביהודה ובשומרון.

מיכאל בריזהר (המערך):

זה נכון.

יוסף רום (הליכוד):

היום על ממשלת ישראל להתמודד עם בעיות קשות. עם עול כלכלי כבד, ועל יגאל כהן-אורגד, המיועד להיות שר האוצר, יהיה להחזיר, ראשית כול את אמון הציבור, את האמון במלתה של הממשלה, ותהיה עליו החובה להחזיר את האמון בהחלטות הממשלה בענייני כלכלה.

מיכאל בריזהר (המערך):

למה אין אמון בממשלה? לאן הלך האמון?

יוסף רום (הליכוד):

שנית, יש להחזיר את האמון בחזון, בתקווה ובכך שיש דרך להעלות את ישראל על דרך הצמיחה.

אני בטוח שהעם בישראל יהיה מוכן להירתם ולעמוד בקשיים, כאשר החזון של העצמאות הכלכלית מנחה אותו, ואני מאחל ליגאל כהן-אורגד, שבמשך תקופת שירותו כשר האוצר יצליח להגביר את האמון ולהעלות את מדינת ישראל על דרך העצמאות הכלכלית.

מיכאל בריזהר (המערך):

אבל יש אמן או אין אמן?

היו"ר מ' כהן-אבידב:

תודה לחבר הכנסת יוסף רום. רשות הדיבור לחבר הכנסת אליעזר אבטחי, ואחריו — לחבר הכנסת נפתלי פדר.

אליעזר אבטחי (חזית תחתית לאומית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, תחילה אני רוצה לברך את חבר הכנסת יגאל כהן-אורגד על התפקיד הקשה שלקח על עצמו. הוא זקוק בהחלט להרכה ברכה, במיוחד מחברי הכית, הן מחברי הקואליציה והן מחברי האופוזיציה, כי הנושא הכלכלי במדינת ישראל חשוב לכולנו. אכן, ברכה מיוחדת ואיחולי הצלחה וריבוי עזו ותעצומות דרושים לו כדי לנווט את כלכלת מדינת ישראל. כפי שאני מכיר את חבר הכנסת

— וננסה למיין את היבוא, אילו דברים נחוץ לייבא ואילו דברים לא נחוץ לייבא. אם נעשה זאת, יש להניח שנחסוך כספים רבים, בעיקר במטבע-חזון.

לדעתי, על שר האוצר להכין תוכנית כלכלית בעלת יעדים ברורים, יעדים שיכולים להצביע על כלכלה לטווח קצר ולטווח ארוך, על גודל התקציב ועל היעדים התכתיים, בעיקר היצרניים, כאשר המגמה צריכה להיות: עם הפנים לייצור, יש להפנות את המשאבים שלנו להשקעות ולצמיחה במשק, כדי שחסיחולילה לא נגכיר ולא נגדיל את האבטלה. בעיני האבטלה היא הדבר הכי חמור שיכול להיות והיא אם כל חטאת. אסור לנו להגדיל את מעגל המוכסלים ואסור לנו לתת את דמי האבטלה כפרס למי שאינו עובד. יש צורך ליצור מקומות עבודה, ואני מקווה ששר האוצר החוש אכן יפעל בכיוון זה.

כאשר לחסכונות, שבימים אלה אנו מרבים לדבר עליהם: אני סבור שבעולם כולו אין מדינה כמדינה שלנו, שבה אחוז החוסכים הוא כה גבוה, ועל כן יש צורך באמנות ויש צורך להבטיח לחוסכים את כספם ואת ערך כספם.

לסיום אני רוצה לומר, שחוסנה וביטחונה של מדינת ישראל תלויים לא במעט בכלכלתה, ואני מקווה שנעשה כל מאמץ כדי שאותה אמנות שהיתה בעבר תחזור, כדי שחשוב העטרה ליושנה ויהיה אמן כשקל, אמנות בהנהגה ואמנות בכלכלה.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

תודה לחבר הכנסת אבטבי, רשות הדיבור לחבר הכנסת נפתלי פדר, ואחריו — לחבר הכנסת דן חיון.

נפתלי פדר (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, עם מינויו של חבר הכנסת כהן-אורגד לשר האוצר נסגר המעגל של הקו הקיצוני של ממשלת שמיר. לאחר שהוא יצורף לממשלה יאוישו המשרות הבכירות — ראש הממשלה, שר הביטחון ושר האוצר — בשרים שלא תמכו בהסכמי קמפ-דייוויד, והם הנצים הקיצוניים ביותר אפילו בתנועת החרות.

חבר הכנסת כהן-אורגד מוכר לי כבעל כישורים מקצועיים בתחום הכלכלה, אולם השאלה היא, האם אדם שהוא חסיד גדול של מדיניות הסיפוח, הבונה את ביתו בשומרון, יוכל לקצץ בסעיפי ההתנחלויות בשטחים ובתקציב הביטחון? ושאלה נוספת: האם חבר הכנסת כהן-אורגד, החסר תמיכה פוליטית במפלגתו שלו, ואין לדבר כלל על תמיכת מרכיבים אחרים בקואליציה, יוכל לבצע מדיניות חדשה ולהעלות את הכלכלה הישראלית על דרך חדשה? לדאבוני, התשובה החיובית איננה מתבקשת מאלה.

חברי הכנסת, פצצת הזמן אכן התפוצצה, ואנו נכנסו לעירן של טירוף המערכות הכלכליות, התמטטות מניות הבנקים הביאה את המשבר הכלכלי החמור לתווך וכווהו כלכלי, והבהלה האוחזת את הציבור היא העדות המוחשית לכך, שההתדרדרות של המשק קיבלה תאוצה שקשה לבלום אותה.

תרופות פלא ומקסמים-שווא לא יועילו עוד לתחלואי המשק, התפתחותו של שר האוצר והנסיגה מ"הכלכלה הכנונה" שפשטה את הרגל, הפיתוח הגדול, הייחור המסיבי של מצרכי היסוד ועוד גזירות שפוגעות ויפגעו בשכירים ובשכבות החלשות של הציבור, אין ככל אלה כדי לבלום את ההתמטטות המאיימת על כל מערכות המשק במדינה. סבסוד

יגאל כהן-אורגד, אני משוכנע שהוא יעשה כמיטב יכולתו וכלא לראות, כדי להביא לאיוו גריעה ויציבות בכלכלתנו. אני גם סבור שאנחנו, חברי הכנסת, נצטרך לתת לו את האפשרות ואת ימי החסד המגעים לכל שר, במיוחד לשר האוצר, כדי לאפשר לו להביא איוו תוכנית כלכלית אשר תענה על הדרישות של המדינה בעת הזאת.

רבותי, אל לנו להקל ראש במצב הכלכלי של מדינת ישראל, וטוב עשה ראש הממשלה שהביא לבחירתו של שר אוצר, מהר ככל האפשר, כי המצב הכלכלי של המדינה מחייב היום — היום ומחר — הכרעות מיידיות בתחומים רבים. לדעתי, גודל האחריות מחייב גם שתתן פעולה עם כל מגזרי המשק, אני בדעה ששר האוצר החדש צריך להביא לידי הידברות עם הגופים האחרים שנמצאים במדינה ולהם השפעה גדולה בתחומי המשק, כמו ההסתדרות, כמו האיגודים המקצועיים השונים, העוסקים והמעסיקים, כי אלה יחד יכולים להביא ליציבות.

רבותי, המצב מחייב אותנו לחשבון נפש, כי מה שהיה הוא כבר נחלת העבר, ומה שעלינו לעשות הוא אשר ינחה אותנו בעתיד. לדעתי, בראש ובראשונה יש צורך במנהיגות כלכלית אמנה, מנהיגות כלכלית אמנה פירושה, שסביב שר האוצר יהיו אנשים כאלה, אשר לא ייתנו הצהרות ולמחרת ינסו להצהיר הצהרות אחרות. יש צורך שהצהרה תהיה אמנה, הצהרה שאין עליה עוררין, ועל-פי כלל זה חשוב לנהוג. יש צורך להחזיר את האמון גם לבנקים ולהחזיר עטרה ליושנה.

רענן נעים (המערך):

עם הממשלה הזאת?

אליעזר אבטבי (חזית דתית לאומית):

לבנקים יש זכויות רבות, וכגודל הזכויות גם גודל האחריות.

רענן נעים (המערך):

עם הממשלה הזאת אין צ'אנס, גמרנו.

אליעזר אבטבי (חזית דתית לאומית):

הבנקים, לפי מיטב הבנתי, עשו כמיטב יכולתם בגיוס הון, על-ידי ישראלים והון מחוץ לישראל, ועל כך יש להם זכויות רבות. עם זאת, יש להם גם אחריות גדולה, והאחריות הזאת אינה נופלת במאומה, כאשר הם צריכים לתאם את פעולותיהם, בעיקר בתקופה זו, כשקיים משבר במניותיהם. יש צורך להחזיר את העטרה ליושנה, כדי שאותה מניה תהיה בעלת ערך ריאלי ולא מעבר לכך.

לדעתי, המלחמה באינפלציה צריכה להימשך, גם אם היום נמצאת האינפלציה בשלב ב' ולא בשלב א' של סדרי העדיפויות שלנו וסדרי הטיפול שלנו, מכיוון שאם לאינפלציה ניתן לחפור חליפה על-פי לבוש האינפלציה — ניתן להדפיס שקלים ולהתאימה — הרי לא ניתן בשום פנים ואופן לשפר את מאזן התשלומים בדרך זו. את מאזן התשלומים והמאזן המסחרי שלנו ניתן לשפר רק אם נייצר יותר, רק אם נייצר יותר. אני שמח שדעה זו מקובלת על שר האוצר המיועד — אני מקווה שהוא יאושר היום — כי הדעה הזאת, שיש צורך לייצר יותר, לעבוד יותר, לייצא יותר, היא הערובה הבטוחה לכלכלה שלנו.

לדעתי, בתקופה האחרונה ובמיוחד בשנה האחרונה, בעניין מאזן התשלומים שלנו, שהתחיל להיות גרוע, יש צורך בכמה החלטות, אולי גם נאכות, אבל החלטות שחייבות להיות נוקבות. לדעתי יש צורך, ואפשר לעשות זאת, כי נקפא את היבוא לתקופת מה — אפשר להקפיא את היבוא לחצי שנה

עקב רעידת האדמה הכלכלית: עיניים שעד כה סנוורו מהקריאות: "בנין, בנין".

חברי הבית. מחיקתו של מר ארידור מצילום המחזור של הכיתה ומילוי מקומו בצילום של חבר הכנסת יגאל כהן-אורגד לא יהפכו ממשלה זו לממשלה חדשה. ממשלה זו, כקרימתה, איננה אלא קבוצת פושטי רגל, אשר מנסה באורח מלאכותי להעלות את שערי מניותיה, שערכן האמיתי שואף לאפס.

מי שחושב, שעליידי הלאמת ההפסדים של מניות הבנקים נסתר החלל ובא הקץ למשבר הכלכלי שבו אנו שרויים, טועה טעות חמורה. חוסר האמון של הציבור למדיניות הממשלה הוא עמוק ובסיסי, וספק אם לצוות החדש שיאיש את משרד האוצר יש הכלים המתאימים לעצור ולשנות כיוון. הממשלה הנוכחית נמצאת במלכוד שהיא תמרנה את עצמה לתוכו כמו ידיה, ואין לה הכוח הפוליטי, הנפשי והמקצועי להיחלץ ממנו.

הבחירות עתה הן חובה לאומית. את הממשלה הקיימת הזאת יכול להוריד רק העם, ויש לפנות אליו בהקדם האפשרי, כדי שיעשה את החשבון האמיתי של הרווח וההפסד של שלטון הליכוד.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

תודה לחבר הכנסת נפתלי פדר. רשות הדיבור לחבר הכנסת דן תיכון, ואחריו — לחבר הכנסת תופיק טובי.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יגאל כהן-אורגד, לכשתאושר בחירתו, יהיה בוודאי הצעיר בין חברי הממשלה. הוא יסמל את המשך קידומו של דור מלחמת סיני, המגיע לעמדות בכירות גם בממשלה. כיגאל כהן-אורגד משחק הליברליזם הלאומי, בתחום הכלכלי הוא קרוב בדעותיו לליברליזם. בתחום המדיני הוא נחשב לנץ חושב. תרומתו בעבר הקרוב — — —

אורה נמיר (המערך):

מה זה נץ חושב?

יגאל כהן (הליכוד):

אין נץ לא חושב — — —

אורה נמיר (המערך):

— — — יש נצים שלא חושבים.

דן תיכון (הליכוד):

תרומתו בשנים האחרונות לפיתוח הכלכלה ביהודה ובשומרון רבה. במיוחד הוא התרכז בהקמת תעשיות עתירות מדע, ואני חושב שהוא ייסד בסיס איתן לפיתוחה של אותה תעשייה באותו אזור.

אני שומע כמעט מדי בוקר, שאומרים לנו כי האינפלציה מקורה בהשקעות ביהודה, בשומרון, בגולן וכעודה. גברתי, אני אומר לך, אין אמת בדבר הזה. זו שטות גוראת. חלק גדול מן ההשקעות שאתה משקיע היום ביהודה ובשומרון באות על חשבון ההשקעות באזור המרכז, בין גדרה לחדרה. יכול להיות שיש כאן אינפלציה גואה, ויש כזאת. אבל זו לא באה בנין מה שעושים כיום ביהודה ובשומרון, ומוטב אחת ולתמיד לחדול מן הטיעון הזה.

אורה נמיר (המערך):

אין סיכוי.

דן תיכון (הליכוד):

בצעדיו הראשונים ייתקל יגאל כהן-אורגד בכעיות קשות

נרחב של מצרכי היסוד והאטה של קצב הפיחותים היו הלב והמות של "הכלכלה הנכונה". מבית היוצר של יורם ארידור ובסיועו האקדמי של ד"ר יקיר פלסטר, ממשלתו של יצחק שמיר פתחה את צעדיה הראשונים בעקירת הלב והמות של מדיניות "הכלכלה הנכונה", כאשר החליטה על קיצוץ אכזרי של הסובסידיות למצרכי היסוד ועל פיחות מסיבי של השקל.

התוצאה הראשונה של הפיחות היא עלייה ניכרת בשיעור האינפלציה. במציאות של אינפלציה תלת-ספרתית אין מבחינים בהבדל בין אינפלציה של 150% לבין אינפלציה של 200%. איש כבר איננו מוצא את ימינו ואת שמאלו. הציבור אינו מבחין מה כואב יותר, הגירעון התופח במאזן התשלומים, חוסר הצמיחה הכלכלית, האבטלה המאיימת או האינפלציה המואצת. המביאה אותנו להיפר-אינפלציה, שדוגמתה ראינו רק בדיקטטורות דרום-אמריקניות.

התוצאה השנייה של הקו החדש של הממשלה היא פגיעה מידית בשכירים, בגמלאים ובמעוטי האמצעים, אשר כבר עכשיו משלמים עוד 50% עבור מצרכי היסוד, וכעצם עבור כל המצרכים. שלטון הליכוד, אשר התימר להיטיב עם העם, תובע עכשיו מציבור העובדים לשלם את מלוא המחיר של "כישלון הכלכלה הנכונה". לא זו בלבד, ממשלה זו זוממת להרים את ידה נגד תוספת היוקר. היא מבקשת לעקרה בחלקה, כלומר לשדוד מכיסו של העובד את הפיצוי החלקי והמאוחר של תוספת היוקר. זאת — בתקופה שהיוקר משתולל, זה פיצוי חלקי בלבד, משום שתוספת היוקר אינה עולה על שיעור של 80% מההתייחסות. זה פיצוי מאוחר, משום שהוא משולם כאיחור של שלושה חודשים.

שר האוצר יורם ארידור, ששיגע את הציבור בניסויים כלכליים דיסנטניים, הלך. זו מסקנה שתבקשה מאלה, אולם אין זו המסקנה כולה. ארידור פעל בשם הממשלה ובגיבויה המלא, והוציא לפועל את מדיניותו, בשמה ובשליחותה הוא השתמש בכלכלת ישראל כבשפן ניסיונות, והוביל אותה אל המדרון. השימוש כמר ארידור כשעיר לעזאזל, כקולט רעמים וסופג הזעם, אינו משחרר את הממשלה מאחריותה הקולקטיבית. ניסיונות הטעיה והבלמיה של הממשלה הנעשים עכשיו רק מחישים את הרהורי המסוכנות במרוון. הציבור למד, שממשלה זו מציעה תרופות הגרועות מהמחלה עצמה, ושהחולה, כלומר המשק, נחלש מתרופות אלה, מתעוות, מאבד דם ונוטה למות. צוות רופאים זה יש להחליפו בלאתר, ולא להסתפק בהסתלקותו של המנתח בלבד.

יש משהו טרגי בממשלת הליכוד. מנחם בגין, אכיר ארץ-ישראל השלמה, החזיר למצרים את כל סיני, על יישובי פתח-תרפיח, וסיבך את ישראל במלחמה העולה בדמים, תרתי משמע, אשר את מחירה הכלכלי המשק עדיין ממשיך לשלם. יורם ארידור הפעיל בתנועה רבה מדיניות של התנחלות בשטחים שבוולעת סכומי עתק, וכל זאת בהנחה שהמדיניות הכלכלית הנכונה תספק את המשאבים גם לתוחתנים וגם לחמאה. לדאבונו, מדיניות זו הביאה את המדינה לסף פשיטת רגל. אין ספק שיוסר ארידור פשט את הרגל עם מדיניותו הכלכלית "הנכונה", שהעלתה את הליכוד לקניציה השנייה של שלטונו.

חברי הכנסת, הכלים שלובים, כישלון המדיניות של ממשלות הליכוד הוא טוטלי. זהו כישלון פוליטי, כלכלי וחברתי. ממשלת שמיר איננה ממשלה חדשה. זו ממשלת צילום והעתק, ממשלת המשך הכישלון. מר שמיר יודע את חולשת ממשלתו. הוא חש כי גם במחנה תומכיו נפקחו עיניים

חבילה, והייתי מצפה שהוא יזכה לסיוע ממזכ"ל ההסתדרות. הכלכלה שייכת לכולם. היא אינה שייכת לך ולא לי בלבד. אנחנו חיים כאן. ואנחנו צריכים לראות לך שהיא תמשיך להתפתח. החברים של יגאל כהן-אורגד בוועדת הכספים יסייעו לו. יעזרו לו. רבים חושבים שהמשימה קשה. אבל כמו במקרים רבים, יש גם כאן הגומה רבה. יגאל כהן-אורגד חייב להצליח והוא יצליח.

הי"ר מ' כהן-אבידב:

תודה לחבר הכנסת דן תיכון. רשות הדיבור לחבר הכנסת תופיק טובי, ואחריו — לחבר הכנסת חנן פורת.

תופיק טובי (החזית הרמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מיד עם כינונה של ממשלת ההמשך, עלתה ממשלת שמיר על שרטון המשבר הכלכלי-החברתי שזעזע את הארץ. כשחוד המפלות מופנה ופוגע קשות בשכבות העמלות, בהמוני החוסכים; כשהאיש המפרנס את משפחתו בזיעתו, מעמל-כפיו אובד עצות איך לספק לחם וחלב לילדיו ולבני משפחתו. לא עברו שלושה ימים מאז כינונה של ממשלת ההמשך, התמוטט שר האוצר יורם ארידור, אובד הדרך, הוא וממשלתו.

לא רק יורם ארידור האיש פשט את הרגל, אלא הממשלה כולה ומדיניותה. במקום להסיק את המסקנה המתבקשת, וכיושר ציבורי יהודות בכישלון הדרך ולהתפטר, מצאתם בארידור שעיר לעזאזל. כשהממשלה כולה יחד עמו חטאה ופשעה כלפי העם. במקום שהממשלה תתפטר, חתא לכנסת ותציע לה להתחזר וללכת לבחירות חדשות, להכתם לחוצות העיר לחפש שר אוצר חדש, וחיפשתם טלאי על גבי טלאי וכלבד שתחזיקו בשלטון עוד קצת ותמשיכו למרר את החיים להמוני העם. כדי להמשיך במדיניות האסון ההרפתקנות בלבנון. כדי להנציח את כיבוש הגדה, הרצועה ורמת-הגולן ולממש את חלום הבלחות של חרות, חלום ארץ-ישראל השלמה, הגדולה, גם אם זה יהיה בדרך חורבן החברה והמדינה.

התרוצצתם וחיפשתם שר אוצר שלושה ימים. לכסוף הבאתם הצעה, שפיתם אותה על הקואליציה האוחזת בכל תנאי ויהיה כביסאות השלטון. כדי להחזיר קצת מאמון הציבור לממשלה, מבטיים עתה את חילוקי הדעות כביכול בין חבר הכנסת כהן-אורגד לבין ארידור, כדי לעורר תקוות שונה בא הגואל. משעשעים את הציבור ונותנים עכשיו זריקות מורפין כהצגת שר אוצר חדש, החולק על דרך קודמו כביכול, ושיש לו כאילו הצעות חדשות.

לא בארידור האיש האסון ולא באורגד האיש ההצלחה. המשבר הכלכלי-החברתי שהוחרף באחרונה הוא פרי מדיניות מפלצתית כעלת שני ראשים. ראש אחד של המפלצת הוא המלחמה התוקפנית בלבנון. מדיניות ארץ-ישראל השלמה, הנצחת הכיבוש וההתנחלויות המוצעות כל חלקה טובה בכלכלת ישראל. הראש השני של המפלצת הוא הבנקים, האוליגרכיה הפיננסית, הבורגנות הקולוניאלית שצמחה על רקע הכיבוש, המיליארדרים וסוחריו הנשק שממשלת הליכוד מייצגת אותם נאמנה ומנהלת לטובתם מדיניות כלכלית, המבטיחה להם ממיטב הרווחים השמימים.

אלה הם מקורות המשבר החמור הפוקד את הכלכלה הישראלית. את האינפלציה של 180%, את חובות החוץ האסטרונומיים, את היוקר הממאיר, את שחיקת המשכורות, את האבטלה המאיימת, את משבר הבורסה ואת גזילת תכונות עמך. מטשטשים את מקורות המשבר, מתעלמים מסיבותיו

ביותר, מן הקשות שידעה המדינה בתחומי הכלכלה. הוא איננו קוסם. בשלושת הימים הראשונים שלו הוא לא יוריד את האינפלציה, לא יגדיל את היצוא ולא יפתור את הבעיות בשוק ההון. מי שמצפה שבתוך פרק זמן קצר נפתור את הבעיות הללו, איננו אלא טועה ואולי מטעה את הרבים. לכן יש להתייחס אליו בסבלנות ולתת לו זמן.

אורה נמיר (המערך):

כמה זמן?

דן תיכון (הליכוד):

לא 90 יום, והוא בוודאי לא יזכה ל-30 יום. יהיו כאלה שיבקרו אותו לאחר שלושה ימים, ושמעתי שמשנכחד למועמד, כבר מבקרים אותו.

יקטור שם-טוב (המערך):

איך הגענו למצב הזה?

הי"ר מ' כהן-אבידב:

חבר הכנסת שם-טוב, מחר יש הצעת אי-אמון. בוודאי תינתן לך רשות הדיבור. אז ודאי תוכל לשאול את השאלות האלה.

מיכאל בריזהר (המערך):

שמו של ארידור ועלם מהקורד. אין שומעים עליו. היה שר בשם ארידור? הוא עשה משהו? הוא היה טוב, או לא היה טוב?

דן תיכון (הליכוד):

ברשותך, אני ממשיך.

כימים האחרונים היינו עדים לפניקה בתחום מטבע-החוץ, פת"מים, ירוקים, פת"חיים וכו'. שמענו היום באחת הוועדות נחונים על מה שקרה בתחום המשיכות.

מיכאל בריזהר (המערך):

מי עשה את זה?

דן תיכון (הליכוד):

אני אומר, כמעט לא היתה פניקה. צריך להפסיק עם זאת. ועכשיו היו משיכות, אבל הן אינן קריטיות.

אורה נמיר (המערך):

למה אתה צועק עלינו? אנחנו עשינו את הפניקה?

יקטור שם-טוב (המערך):

התקשורת.

מיכאל בריזהר (המערך):

גם עם מניות הבנקים היה בסדר. למה התפטר שר האוצר אם הכול בסדר?

הי"ר מ' כהן-אבידב:

חברי הכנסת, תנו לו להמשיך. הוא שמע אתכם. אינכם יכולים להפסיק אותו. אני מכבד את סבלנותו של חבר הכנסת דן תיכון. חבר הכנסת בריזהר, אתה הגדלת היום את הסאה. אתה היחיד שיושב כן במשך הדיון ואינך מפסיק.

מיכאל בריזהר (המערך):

הלוגיקה שאני שומע מעל הכמה הזאת היא מעל ומעבר לכינת.

דן תיכון (הליכוד):

אילו הייתי צריך לומר למיועד מה לעשות כדבר ראשון, הייתי אומר לו שהוא צריך להתמקד בנושא אחד שנקרא עסקת

בשטח כבוש ובונה עתה וילה בהתנחלות ששמה אריאל. הוא קרא לתוכנית סלקטיבית לירושלים, שתמנע הגירה ערבית לעיר ותשמור על אופיה היהודי. בספטמבר 1978 הוא תבע אוטונומיה לכל היישובים הישראליים בשטחים וחופש פעולה כלתי מוגבל של צה"ל ביהודה, בשומרון וכעזה, זאת אומרת, האברה ללא גבול של דיכוי בני העם הערבי הפלשטינאי בשטחים הכבושים באמצעות המתנחלים והצבא, וכן קרא להמשך השליטה על מה שהוא מכנה אדמות הציבור ביהודה ובשומרון, כלומר, העמקה, והרחבה של הנישול הגזעני בגדה וברצועה.

חברי הכנסת, גם לפי קווי המדיניות הידועה של השר המיועד כהן-אורגד, המוני העם צפויים לקבל מכוח חדשות, שבעקבותיהן הם עוד יתנעצו לעקרבים ולשוטים של ארץ, של הורוביץ ושל אידור. חבר הכנסת כהן-אורגד אומר בבלי — וזה לפי עיתון "הארץ" מהיום — שהוא בעד הקטנת כמות הכסף שבידי הציבור באופן משמעותי ביותר. ללמדך שהוא בעד קיצוץ שכר העובדים, ביטול סוכסידיות וקיצוץ שירותי חברה. הוא בעד ביטול הצמדת מדרגות המס לחלק מצבור העובדים ובעד ערכון אחת לשישה חודשים במקום אחת לשלושה חודשים. הוא קורא לעובדים שלא לתבוע שכר מעבר ליכולת המפעל, כפי שהוא אומר, ולא — יפוטרו. בבלים עדינות: תנו לבעל המפעל להרוויח ואל תדרשו תוספת משכורת נוכח האינפלציה המסחררת. הוא בעד צמצום או ביטול דמי האכטלה. הוא קורא לזה "סוכסידיה לבטלנות". הוא בעד צמצום החמיכה והמלגות לסטודנטים. הוא יתבע ביטול אספקת חשמל לעובדי חברת החשמל, דבר שהעובדים השיגו כחלק מתנאי עובדתם.

לעומת זה, דוגל חבר הכנסת כהן-אורגד במדיניות הגדלת הסוכסידיות ליצואנים, למפעלים הגדולים, ובמסווה של עידוד היצוא יזורמו כספים נוספים לבעלי ההון ורווחיהם יגדלו עוד יותר.

בסיום, בהשקפת העולם האנטי-פועלית, בויקה המעמדית לבעלי ההון ובמיוחד לבעלי ההון שאינטרסים שלהם קשורים עם הנצחת הכיבוש, לא יביא חבר הכנסת כהן-אורגד ושיעור כשר אוצר, אלא יעמיק את המשבר הכלכלי והחברתי, יגדיל את ההוצאות הצבאיות ואת ההוצאות על ההתנחלויות, יכטיח רווחים גדולים יותר לבעלי ההון ומצוקה, עוני ואכטלה להמוני העמלים. לא שר אוצר חדש נחון לממשלה ההמשך. לישראל נחוצה ממשלה חדשה ומדיניות חדשה. שיפסיקו את כזבו המשאבים על מלחמות, על כיבושים ועל התנחלויות, יוציאו את הצבא מלבנון, יפסיקו את ההתנחלויות, ויעלו את ישראל על דרך השלום עם העם הפלשטינאי, שהיא הדרך היחידה להתבראת הכלכלה הישראלית ולקידום האינטרסים של המוני העם. ממשלת שמיר חולק את הארץ ממשבר למשבר עד שהעם יתפכח ויעלה ממשלת שלום וקדמה חברתית, ויפה שעה אחת קודם. אנו נצביע נגד מינויו של חבר הכנסת כהן-אורגד לשר אוצר.

היו"ר מ' כהן-אדיב:

תודה לחבר הכנסת תופיק טובי. רשות הדיבור לחבר הכנסת חנן פורת. — לחבר הכנסת בן-ציון רובין.

חנן פורת (התחיה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית אני מבקש לכבד את חבר הכנסת יגאל כהן-אורגד עם כניסתו, בעזרת השם לאחר הצבעתו, לתפקיד החשוב והאחראי — שר אוצר של ממשלת ישראל במדינת ישראל.

האמיחיות, ובכוונה. מתעלמים מהעובדה שלמעלה מ-65% מתקציב המדינה, שבחודש מרס שעבר נאמד בקרוב 24 מיליארד דולר, מוצאים ומבוזבזים על מדיניות המלחמה, הכיבושים וההתנחלויות. בעד רכישת 72 מטוסי F-16 בלבד, שהחזמו מארצות-הברית, יוצאו שלושה מיליארדי דולרים. עגום הוא שחבר הכנסת פרס ביקר בשבוע שעבר את הממשלה על שהיא מקטינה את הוצאות הביטחון. מתעלמים מהעובדה שהמלחמה וההתנחלות בלבנון עלתה עד עכשיו למעלה משני מיליארדי דולרים, וכל יום לאחר הפסקת האש היא עולה מיליון דולרים. מתעלמים מהעובדה שעל התנחלויות בלבד הוציאו במשך שלוש השנים האחרונות, לפי הודעתו של רענן וייץ, יושב-ראש המחלקה להתיישבות, 80% מתקציב ההתיישבות, שהוא בסך שלושה מיליארדי דולרים; ולפי התחזית השאובה מהשבועון "כספים", הממשלה תוציא עוד 2.5 מיליארדי דולרים בשנים 1983 — 1986 בשטחים הכבושים ובמתחללויות בשטחים הכבושים.

את כל הסיבות הנימוקים היסודיים האלה מעלימים. את תחבולות הכנפים, חברות ההון והמיליארדרים, שהם השולטים האמיתיים במדיניות הכלכלית של ישראל, שגורמים לתהפוכות הבורסה, להתמוטטות מניות הבנקים ולאיום על סכנונות עמך — על כל אלה מתמים, ובמקום להתמודד עם המקורות הבסיסיים של המשבר מדברים על צמצום שירותי החינוך, הסעד והבריאות; מתכננים קיצוץ בסוכסידיות של הלחם והחלב; מדברים על פגיעה כתוספת היקף ועל הקטנת משכורות, וכל הקברניטים יודעים, שכלל שיחסכו בכל אלה, הם לא יפתרו דבר. היום משעשעים את הציבור בדיבורים על משכורות השרים, השופטים וחברי הכנסת. זו דמגוגיה שבאה לחפות על ההתקפה היסודית על שכר העובדים ועל רמת חייהם.

ממשלת שמיר לא רק מתעלמת מסיבות המשבר היסודי הפוקד את החברה ואת הכלכלה הישראלית, אלא מביאה לנו שר אוצר חדש, שהוא הנציג המובהק של הבורגנות הקולוניאלית בישראל, השואבת את האינטרסים שלה ממדיניות ארץ-ישראל השלמה, המנצחת הכיבוש ומהקמת מפעלי ההתנחלות הקולוניאלית, ובאותו זמן הוא דוגל במדיניות שמשמעותה הורדת שכרו ורמת חייו של מעמד הפועלים וקיצוץ השירותים הסוציאליים. כך תעמיק הממשלה את המשבר הכלכלי והחברתי. עם צירוף של חבר הכנסת כהן-אורגד לממשלה כשר אוצר תהיה ממשלת שמיר הקיצונית ביותר בין כל ממשלות ישראל. יהיו בה ראש ממשלה ושלשה חברי כנסת — שביניהם שר הביטחון ושר האוצר — שהתגדו אפילו לקו הוותרני כביכול של בנין בהסכם קמפ-דייוויד. איזו שועה צפויה לחברה ולכלכלה הישראלית מיד ש אוצר חדש, שבמדיניותו ובמדיניותו המוצהרת הקיצונית ביותר יביא להגדלת ההוצאות הצבאיות, עליידי הנצחת הכיבוש, ינפח את הוצאות ההתנחלות גם לטובת הגופים הכלכליים, שהוא גם שותף להם, כגון החברה "איתים" — ארץ-ישראל מעשיות מתקרמות — המתמחה בהקמת מפעלים עתירי מדע בשטחים הכבושים, שבעליהם הם בעלי הון גדול, כמו הכס וקרמרמן, הנמנים עם תנועת החרות.

הרי ידוע שהמועמד החדש לתפקיד שר האוצר הוא "אולטרה נץ". לפי עיתון "הארץ" מהיום, חבר הכנסת כהן-אורגד הצהיר עוד במרס 1979 את הצהרות האלה: מחירי של הסכם השלום עם מצרים הוא כבד; יש להנציח את שלטון ישראל על מה שהוא קורא יהודה, שומרון, רצועת-עזה והגולן. חבר הכנסת כהן-אורגד תומך בחיזוק תוכניות ההתנחלות בשטחים הכבושים ובהרחבתן. הוא עצמו התנחל

אין שום ספק שבמציאות הזאת שבה, עם כל הדיבורים הנשמעים כאן מפספסי האופוזיציה, עלתה רמת-חייו של האזרח בעשרות אחוזים בשנים האחרונות, בזמן שקופתה של המדינה ריקה, אין מנוס מהקפאת רמת-החיים, אפשר אפילו הורדתה. אין מנוס ממה שנקרא עיקור תוספת היוקר.

אני רוצה לומר, רבותי חברי הכנסת, אדוני שר האוצר המיועד, שזהו המבחן הראשון הקשה שלפניו נעמד כולנו. אני חושב שכראש ובראשונה אנחנו צריכים להיות אלה שנותנים את המופת האיש. רק אם תהיה החלטה שנוגעת לחברי הכנסת, לשירי הממשלה, לבעלי המשרות הבכירות, ותהיה בהם נכונות ללכת לכיוון של עיקור ולו חלקי של תוספת היוקר, יש אפשרות לקרוא לעם ולמשרות הפחות בכירות לשאת בנטל.

אני מרשה לעצמי לומר כאן באופן אישי, לאחר שנדברתי עם חברי — — —

רפאל סויסה (המערך):

מהקיצוץ הזה תבוא הישועה?

חנן פורת (התחיה):

כן, כן, זו ההתחלה. לאחר שנדברתי גם עם חברי, חברי מזכירות קיבוץ כפר-עציון, אני מבקש לומר שאנחנו נכונים — אני מדבר בשמי ובשם חברי מסיעת התחיה — להתחיל בעיקור 25% מתוספת היוקר של משכורתנו כחברי כנסת.

אני חושב שהצעד הזה צריך להיות צעד שיקיף את חברי הכנסת כולם ולאחריו את כל בעלי המשרות הבכירות. אני חושב שרק מתוך מופת אישי ומתוך מופת שלנו נוכל לקרוא גם לעם ולמערכת הרחבה יותר לשאת בעול.

אני רוצה לומר לחברי הכנסת המיועד להיות שר האוצר, יגאל כהן-אורגו: אין ספק שצריך להשתדל לעשות את הדברים מתוך הידברות, כרוח טובה, מתוך יחסי אנוש שלא תמיד הצטיינו בהם שרי האוצר הקודמים. אבל עם זה, אין מנוס גם מדרך תקיפה, אין מנוס גם מהכרעות קשות, גם אם הן כואבות, גם אם הן פוגעות, אסור להידתע מהחלטות מעין אלה.

אני רוצה לסיים ולומר: כאשר אמרתי שיש להעמיד את היעדים לאומיים לפני האני האיש, התכוונתי במפורש לאותם יעדים לאומיים שמתחילים בחברה וכעס, בעליה ובהתיישבות. יעד ראשון שהחלה בו הממשלה הזאת ועליה להמשיך בו כמלאו הנחרצות — שיקום שכונות המצוקה, העלאת רמת-החיים של העשירונים התחתונים. אבל במפורש ובניגוד לדברים שנשמעו פה עליידי חבר הכנסת עדי אמודאי, חוק הכהנה סלקטיבית בין השכבות השונות בעם, תוך צמצום הסובסידיות.

צירלי ביטון (החיות הרמוקרטית לשלום ולשוויון):
מאיפה הכסף? אתה רוצה את כל הכסף להתנחלויות.
מאיפה הכסף? מ-20% שאתה תורם?

חנן פורת (התחיה):

אני אניע גם לזה.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

לא, לא, אני מבקש שלא תגיע גם לזה. זמנך חס, אני מבקש. כבר העזית לך כמה פעמים. חבר הכנסת ביטון, אני מבקש אותך שלא להפריע.

חנן פורת (התחיה):

אני מסיים. אם כן, אני מדגיש, כפי שנשמע פעם הכיטוי "סובסידיה לצורך ולא למצד". סובסידיה סלקטיבית. הדרכים לכן גם הן ידועות. השאלה אינה שאלה טכנית, אלא קביעה

הלב מלווה אותך, יגאל. בהרבה חקורה, גם בחדרה. כיוון שתפקיד קשה כמעט מאין כמוהו אתה נוטל על עצמך דווקא בשעת המשבר הכלכלי, להעמיד את ישראל על רגליה מבחינה משקית.

אני רוצה להדגיש, שזה איננו רק יעד כלכלי במוכך הפרקטי; זהו יעד רוחני גבוה. יהי רצון שיתקיימו בנו אותם דברים שאומר בתמציתיות, אבל בצורה נפלאה, המשורר בתהילים: "יגיע כפיך כי תאכל, אשריך וטוב לך". ועל זה אמרו חכמים: "גדול הנהגה מיגיע כפיו יותר מירא שמים". יותר מירא שמים, מי שצומד על הרגליים שלו ולא נוקק לא לפילנטרופיה ולא לסיוע, בין שהוא בן חורה, בין שהוא איש שעיקר חייו מפרנסה פילנטרופית.

מדינת ישראל כולה כזאת. זה מחייב שינוי. זה מחייב הכרעות נכדות. אנחנו מקוים ומאמינים שתוכל להם.

אני רוצה לומר, רבותי חברי הכנסת, נבחר לנו שר אוצר שאיננו איש בעל כריזמה ואיננו איש שמדברנותו ירעידו עולמות. אבל הוא איש — — —

משה שחל (המערך):

לאיזה שר אוצר אתה מתכוון?

חנן פורת (התחיה):

לשר האוצר העתיד להיבחר, יגאל כהן-אורגו.

משה שחל (המערך):

איך אתה יודע?

חנן פורת (התחיה):

אמרתי ייבחר לנו.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

הוא אמר בתחילת דבריו — אם ייבחר, הוא הזכיר זאת, חבר הכנסת שחל. הוא אמר המיועד, בראשית דבריו.

משה שחל (המערך):

לא לזה אני מתכוון. אין לי כל ספק שייבחר. אני שואל מבחינת התכונות והכריזמה, תן לו אשראי.

חנן פורת (התחיה):

הרשה לי לומר את דברי.

משה שחל (המערך):

אולי הוא יתגלה כנואם מבריק?

חנן פורת (התחיה):

הרשה לי לומר את דברי. אני חושב שטוב כך. אנחנו בוחרים איש שהוא איש עבודה, שהוא איש מקצוע.

אורה נמיר (המערך):

לארדור היתה כריזמה?

חנן פורת (התחיה):

טוב הדבר שגם הממשלה הזאת כולה, ובראשה ראש הממשלה, שגילה הרבה תושייה, הרבה שיקול דעת, הרבה אומץ, הרבה נחרצות בהחלטות שהוא קיבל לאחר שיקול דעת, תפעל לא כוורטואוזיות, לא כקפיצות, אלא בעבודה קשה שתציעו אותו לעצמאות כלכלית.

אני רוצה לומר כמה דברים שמתבקשים, לפי הבנתי, במציאות הזאת. הנקודה הראשונה, יגאל, שיהיה עלינו לעמוד למענה — העמדת היעדים הלאומיים לפני האני האיש, לפני רוחותיו של הפרט, שבאה לידי ביטוי כמשולש המצומצם של האני, הכאן והעכשיו.

בן-ציון רובין (תמ"י):
אני שותף, ואיני מתחשש לזה. אבל דווקא המצוקה הקשה, המשבר הקשה, גם המשבר הכלכלי וגם משבר האמון, הם הרקע הנוח ביותר לתיקון, בסך הכול, יש לי תחושה, שהציבור מוכן לעשות ומבין שאי אפשר עוד, שכולנו צריכים לעשות מאמץ לשקום המשק ולבניית הכלכלה.

מיכאל בריזר (המערך):
הניתוח שלך נכון, אבל המסקנה איננה נכונה.

בן-ציון רובין (תמ"י):
אני רוצה לקבוע, שאחת הסיבות שהביאה אותנו עד הלום — וביקרו כאן את התנהגות הציבור שלא נענה לקריאות לרגיעה ולשקט — היא שהיתה מידה מסוימת של התייחסות בביטול כלפי הציבור עצמו. הציבור שלנו הוא ציבור חכם, אם הוא לא מצא לעצמו אפיק השקעה אחד, הוא חיפש אפיק השקעה אחר. הוא, מבחינתו האגואיסטית האישית, קיבל החלטות נכונות. ההנהגה הכלכלית לא הבינה זאת. יש לך, חבר הכנסת יגאל כהן-אורגד, עסק עם ציבור חכם, ומוטב שתביא זאת בחשבון כאחד המרכיבים במערכת השיקולים שלך. כיוון שיש לך עסק עם ציבור חכם, שהוא היום כשל ומוכן למאמץ לאומי לשיקום כלכלי — — —

שלמה הלל (המערך):
ומה על ההנהגה?

ויקטור שפיטוב (המערך):
ההנהגה גם כן היתה חכמה?

שלמה הלל (המערך):
חלק חכמים כיום וחלק חכמים בלילה. חברי ההנהגה היו חכמים בלילה.

רענן נעים (המערך):
הוא מודה שהממשלה נכשלה.

בן-ציון רובין (תמ"י):
הציבור החכם הזה, המוכן למאמץ לאומי לשיקום, יראה בפניו תוכנית כלכלית כוללת, לא שליופות מהמותן ביום זה או זה ולא קטעים מכיוונים שונים. שר אוצר חדש צריך להתייצב בפני העם בישראל בעוד שבוע, בעוד שבועיים, בעוד שלושה שבועות, לא מיד, ולהציג תוכנית כוללת על כל הקשיים שבה, על כל הנקודות הקשות שבה, על כל המאמץ שנדרש מסקטור זה או זה. תוכנית כוללת איננה רק דרישה מהציבור, אלא גם דרישה ממך לראייה כוללת — — —

ויקטור שפיטוב (המערך):
תוכנית בשלושה שלבים.

בן-ציון רובין (תמ"י):
ברגע שתיעשה תוכנית כוללת כזאת, גם שר האוצר וצוות יועציו יצטרכו לדאוג את הדברים בראייה כוללת ומקיפה. כי לא די להצביע על קשיים שגורמים להידוק חגורה או לאבטלה או למיתון, אותה ראייה כוללת של אותה תוכנית מחייבת גם להצביע על חשוכות, מקבלי החלטות צריכים לדעת, שאם הם מקבלים החלטות על הידוק חגורה, אנו נשאל את עצמנו: הידוק חגורה של מי, של איזה סקטור, עד כמה, האם עשוי בכך צדק? ואם אנו מחליטים על מיתון, נחליט גם לאיזה עומק של מיתון אנחנו רוצים להגיע, ואם אנו רוצים להחליט על אבטלה, בבקשה, נשקול ונשאל בקול רם לאיזה שיעור של אבטלה אנחנו רוצים להגיע ומה אנו רוצים שהמובטלים יעשו — שיתנונו ברחובות, שיארו מזודות וירדו מן הארץ? או אולי נגיע לאותן חמונות שראינו, שבאמצעות הכרית אנשים

מראש שלא כולם זכאים לאותן הטבות. מאמץ גדול להעלאת רמת-החיים של העשירונים התחתונים, לשיקום שכונות המצוקה, לכל תהיה חרפה של רעב ועוני בישראל.
הנושא השני הוא בתחום העלייה.

היור' מ' כהן-אביב:
לא, אני מבקש, חבר הכנסת פורת, אמרת שאחיה מסיים. אני לא אתן לך. אין לך כאן משהו מיוחד, אתה כמו כל חברי הכנסת, בדיוק באותה מידה, הערתי לך פעמים מספר, ואתה תצית. אני מבקש ממך להיענות לבקשתי לסיים.

חנן פורת (התחיה):
אני מבקש לסיים. שני הנושאים האחרונים — עלייה, מאמץ גדול בתחום העלייה ומאמץ גדול בתחום התיישבות בכל חלקיה של ארץ-ישראל כערך לאומי שלמענו יש לתת בלא-הכי בניינה של ארץ-ישראל בכל חלקיה, בשפלה ובנגב, בגליל ובהר, ובשומרון, בגולן ובעמקים, זהו יעד לאומי שלמענו עלינו לתת כתף. עליית רמת-החיים של העשירונים התחתונים, עלייה ותיישבות. תודה.

היור' מ' כהן-אביב:
תודה לחבר הכנסת חנן פורת. רשות הדיבור לחבר הכנסת בן-ציון רובין, ואחרי — לחבר הכנסת אמנון רובינשטיין.

בן-ציון רובין (תמ"י):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לבי לחבר הכנסת יגאל כהן-אורגד, האמור להתמנות לשר אוצר ממש בשעות אלה. אני חושב שהברכות של כולנו אינן רק הכרח, אלא הן גם הבעת תקווה גדולה, שאומנם הוא יעליף להתמודד עם המשימות הקשות שוננו לו. אין לי ספק שגם הציבור הרחב, בין שהוא משתייך למחנה זה ובין שלמחנה זה, מלווה ברצון כן ובאמונה עזה את שר האוצר החדש, בתקווה שיצליח, כי בסך הכול, המשק הוא משק של מדינת ישראל, הכלכלה היא של כולנו, הבעיות הן של כולנו, ואם אומנם ימצא מרפא ותימצא תשובה על הבעיות הקשות הניצבות לפנינו, זו תהיה לא הצלחתו של יגאל כהן-אורגד אלא הצלחה של מדינת ישראל כולה.

אדוני שר האוצר המיועד, אתה מקבל את המשק של מדינת ישראל במצב קשה ביותר.

שלמה הלל (המערך):
קצת מפורק.

בן-ציון רובין (תמ"י):
אבל יותר מהקושי הכלכלי אני רואה קושי במשבר האמון. כי נוצר משבר אמון שהוא בעיטה ככל ערך — — —

ויקטור שפיטוב (המערך):
איך זה קרה?

חיים רמון (המערך):
מדוע זה קרה? האם זו גזירה משמים?

בן-ציון רובין (תמ"י):
איך זה קרה — נשאר זאת לניתוחים ההיסטוריים שיעשו. חזקה על מי שיתמנה לשר אוצר שהוא יעשה ניתוח לאחור, ויסיק את המסקנות המתבקשות.

חיים רמון (המערך):
השיטה היא שהביאה למצב זה.

קריאה:
אתה שותף לזה.

לסדר-היום. ואילו כאן, במשיכת קולמוס אחת, התחייבה הממשלה — מכוח איזו סמכות חוקית, אין לי מושג — לערוב למניות הבנקים, שבידי הציבור וכידי הבנקים עצמם וכידי חברות גדולות וקונצרנים גדולים, בסכומים שיוטלו על המשק הישראלי כולו, על משלם המסים. אומר דבר שנשמע חמור: המובטלים של המיתון הבא יצטרפו את הערבות הזאת.

שמעתי שחבר הכנסת שפירא אמר: הצלנו את עם ישראל ואת המשקיעים. ממה? מי נתן את המתנה הזאת? קיבלנו אותה ממקורות חוץ? היא ירדה עלינו משמים? לא, זהו הסכום שכולנו נצטרך לעמוד בו, כל שלמנו המסים. עניין כזה, שהוא בשיעור כמעט של תקציב מדינה, הממשלה אינה טורחת אפילו לשים אותו על שולחן הכנסת, אין אנו יודעים אפילו מהו ההסכם, אנחנו צריכים לחיות מפי הדיו והעיתונים. אחר כך נצטרך להירדם ודינו למען המעלות העצומים האלה, ואין טורחים אפילו להודיע לנו מה הם. מנהלי הבנקים יודעים מן שחברי הכנסת אינם יודעים. אני חושב שקשה לתאר ביזיון גדול יותר של בית-המחוקקים עלידי הממשלה מן הביזיון הזה בהסכם שלא הוכא לידעתנו.

אני רוצה לומר דבר נוסף. אני שייך לאלה שכלית-ברירה אומרים, שמוכרחים לתת תמיכה מסוימת למניות הבנקים. לא משום שאני שש לכך, זה מנוגד להשקפת עולמי. אבל אני אומר שקרתה כאן תאונה, לא בגללי, מיהו נהג בפראות — הממשלה והבנקים — מונח פצוע על הכביש, מוכרחים לכרות לו את הרגל, אין ברירה. אבל מכאן ועד להסכם שנעשה, המרחק הוא עצום.

קודם כול, אינני יודע מכוח מה עשתה הממשלה את ההסכם הזה. יש לנו חוק בכנסת, חוק הערבויות מטעם המדינה, הקובע איך המדינה נותנת ערבות. שם נאמר, שאפשר לתת ערבות אך ורק כ־10% מתקציב המדינה השנתי, ואם זה עולה על 10%, יש פרוצדורה מיוחדת, ויש צורך באישור ועדת הכספים. כאן נותנים ערבות, שעדיין לא היתה כמותה בדברי ימי המדינה, ופוסחים על חוק הערבויות מטעם המדינה, משום שהוא אינו נוח למישהו. מה אומרים? אומרים שלממשלה יש סמכות טבעית לתת ערבות כזאת. לא שמעתי שום משפט רציני שיחמך בתיבה הזאת. לא שמעתי אדם אחד שיאמר, שיש סמכות טבעית כזאת לתת ערבויות ולחייב את הדורות הבאים בסכום של 7.5 — 8 מיליארדי דולר, ואם יש סמכות כזאת לממשלה, היא קיימת גם לכל ערייה ולכל רשות מקומית, ואנחנו פתחנו כאן פתח שסופו מי ישרנו.

אבל לא זו כלבד שאין בסיס חוקי להסכם הזה, והממשלה היא שהיתה צריכה להיות מעוניינת בחוק שיעבור בכנסת, כמו החוק שהעברנו כאן בקשר לפיצויים למפוני פתח-תירפיה ולמפונים הברדאים, לא זו כלבד שאין בסיס חוקי להסכם הזה, אלא שהממשלה עשתה כאן מעשה שלא יאמן ממש. יש סעיף בפקודת החברות, שאוסר על בנקים לא רק לקנות את המניות של עצמם — האיסור החל על כל החברות — אלא אף לתת סיוע כספי כלשהו לכל אדם הקונה במישרין או בעקיפין את מניות החברה שלו. והנה כאן יושבת הממשלה עם הבנקים וחותמת על הסכם, שפחות מבחינת רוח החוק הוא מנוגד לחלוטין לחוק, לדעתי מנוגד גם מבחינת אות החוק.

איך הצילו את המצב מבחינה משפטית וחוקית, מה היה עלה התאנה? אמרו שיקמו חברה מלאכותית כזאת, חברה-אחות, והיא תיתן את התמיכה למניות הבנקים, כשכולם יודעים שהחברה-האחות הזאת היא חברת-קש של הבנקים. לנישום עצמאי רגיל מרימים מסך, כפי שהו נקרא, ומחפשים לא רק את החברה-האחות החורגת את הממזרה, אלא את

עומדים בחורים ליד דלתות בתי-התמחוי, כדי לקבל מרק חם. כל החלטה על מיתון או על האטה או על צעדים כאלה או כאלה צריך שחידק ותיתכן לאור ההשלכות החברתיות והאנושיות שלה.

נקודת המוצא של כל תוכנית כלכלית שחייבת להיעשות צריכה להיות, שמשאבי אנוש הם הנכס היקר ביותר שיש לנו. יותר מזה אין לנו. אם לא ניצור מערכת שבה כל אדם יוכל למצות את כשרונותיו עד קצה גבול יכולתו ולפתח את יכולתו ואת כושרו, הרי לא עשינו מאומה. אני רואה בזה בזבוז של החזון הצייתי. זהו המבחן שלך, המיועד לשר האוצר: להכין תוכנית כוללת שתקרא למאמץ לאומי, אבל תחייב פתרונות ותאפשר חלוקת הטל על כל השכבות.

קל מאוד להורות למחשב של הביטוח הלאומי לבטל מענק זה או קצבה זו. ניתן לעשות זאת בלחיצת כפתור. אבל לפני שניתנת ההוראה הזאת צריך לבדוק את כל ההשלכות שלה.

אורה נמיר (המערך):

מה יהיה עם שירותי הרווחה? הם לא יקוצצו?

בן-ציון רובין (תמ"י):

אין זה סוד, שהמשבר שהביא להתפטרותו של שר האוצר לא החל היום ולא בשבוע האחרון, עם מינויה של ממשלה זו. עמדנו בפני משבר קשה בחודשים יולי-אוגוסט, כאשר הודענו שממשלה שתקבע שילדים ילכו הביתה בשעה 11:00, שתקצץ במספר שנות הלימודים — לא נהנה שותפים בה: ממשלה שתגרום לאכטלה של רכבות שיתנונו ברחובות — לא ניתן לה די. אנחנו מוכנים להיות שותפים לכל מאמץ, אבל מאמץ שיעשה מתוך ראייה כוללת והצגה לציבור, שהנה יש אור בקצה המנהרה. הבה נעשה מאמץ במשך ארבע-חמש שנים, אבל כתום השנים הללו נראה את האור בקצה, ולא שלפית מהמותן, כאשר את הטעויות של הגדולים משלמים הקטנים והמדולדלים.

היתה לנו הזדמנות להכיר את חבר הכנסת יגאל כהן-אורגד, הוא אינו חדש בתוכנו. התרשמתי מהתחושה התבררת העמוקה שלו, ואני בטוח שכל תוכנית תיעשה מתוך הכרת חשיבותה של חברה בריאה אצלנו. אנחנו ניחן לו יד ככל שנוכל, כדי שיצליח.

היו"ר מ' כהן-אביב:

תודה לחבר הכנסת בן-ציון רובין, רשות הדיבור לחבר הכנסת אמנון רובינשטיין, ואחריו — לחברה-הכנת יגאל הורביץ.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש ליטול את ההזדמנות הזאת כדי למחות על ביזיון הכנסת ועל ביזיון חברי הכנסת, עליידי כך שצער בעל משמעות מרחיקה לכת של הממשלה לא רק שלא הובא לדיון במליאה אלא אפילו לא הונהג על שולחנה. כוונתי להסכם שחתמה הממשלה עם נציגי הבנקים הגדולים, הסכם שמחייב לא את הממשלה הזאת אלא את הממשלות הבאות אחריה, את הכנסות הבאות אחריה, בסכומים כה אדירים, עד שכל הדיונים כאן מחווירים ומתגמרים בהשוואה אליו.

מדובר בערבות שנטלה על עצמה הממשלה בסכום ששווה לסך כל הציבורה בקופות הגמל ובקרנות הפנסיה. מדובר בסכום, שגם במדינות אדירות כוח היה מחייב את בית-הנבחרים לקיים דיון מיוחד, ולא לעבור על כך

אני מאחל לשר האוצר החדש שיצליח בתפקידו. עם זאת אני מאחל לו, ואני חושב שאצדק באיחולי, שחקוקת כהונתו תהיה קצרה, וזאת משום שהוא עומד בפני קשיים אובייקטיביים ובפני השקפת עולם — שלה הוא שותף — שלא תוכל להבטיח את הצלחת המדיניות הכלכלית, תהא זו אשר תהא. משום שאני יודע עדיין מהי.

היור"מ כהן-אבידב:

תודה לחבר הכנסת אמנון רובינשטיין. רשות הדיבור לחבר הכנסת יגאל הורביץ, ואחריו — לחבר הכנסת חיים דרוקמן.

יגאל הורביץ (רפ"י — הרשימה הממלכתית):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת יגאל כהן-אורגד, ידידי, אני מאחל לך הצלחה בלב שלם ומחויק לך אצבעות, מכיוון שאני יודע לאיזה מרחץ טורקי רציני אתה נכנס ואילו כעלי-ברית מסוגלים להיות לך.

אני אומר את הדברים האלה, מכיוון שאני חושב שחברי ממשלה, אנשים פוליטיים, הם כולם לא ציניים. יש גם כאלה, שתמכו שנתיים ועשרה חודשים במדיניות שלא הסכמת לה, במדיניות שלא הסכמנו לה, אבל הם אימצו אותה, שיבחו אותה ונתנו לה כתף — פתאום כיום אחד הם יפנו עורף למדיניות שלהם. לא היה זה בעיניי שהם חשבו שכן זה טוב. הם ידעו שכן זה לא טוב, אלא זה נוח, כך רוצים בחוץ.

אולי גם הליכוד, המתנה הליברלי הלאומי, שאני הייתי בין מייסדיו ובגלל המהלכים האלה התרחקתי ממנו. הליכוד יודע שזה אולי הקרב האחרון שלו על דעת הציבור. אולי בגלל זה, בגלל יצר הקיום, הוא ייתן לך כתף, כפי שצריך היה לתת כתף בעבר. אולי הוא ייתן לך כתף היום, אני מקווה שכן, ויהיו הנימוקים אשר יהיו — אם בגלל יצר הקיום, אם בגלל ההרהור שני לאחר שנתיים ועשרה חודשים, משהתברר שטעו, אם מתום לב, אם מתוך ציניזם ואם מתוך שיקול כזה או כזה. אולי עכשיו יתנו לך כתף.

חבר הכנסת הרב לורינץ, כבוד הרב לורינץ, אני מבקש ממך, אני מעוניין מאוד באוזנו של חבר הכנסת יגאל כהן-אורגד.

אורה נמיר (המערך):

הוא כבר משנע לו את השכל.

יגאל הורביץ (רפ"י — הרשימה הממלכתית):

אני רוצה לומר את מה שאמרתי קודם לכן, ולא אחדש דבר: היום המצב גרוע בהרבה משהיה בשנת 1980, והצעדים שיצטרכו לנקוט יהיו אולי קשים וכואבים מצויד הצעדים בשנת 1980, לכן כפי שאמרתי, אין פטנטים ולא צריך להיות מומחה גדול — כשמוציאים מה שאין זה נגמר ברע, אתם זוכרים את הדברים האלה? כשמוציאים מה שאין זה נגמר עצוב, וממשיכים גם היום, ברגע זה, להוציא מה שאין צריך לשים לזה מעצור כלשהו.

מכיוון שאני חושב שיגאל כהן-אורגד חושב נכון, ולא מהיום הוא חושב נכון, הייתי רוצה לומר לו: עשה מה שצריך, ויהי מה, יהי מה. יזכור הליכוד כמי שניסה לעמוד בפרץ ולא כמי שניהל את המשק הישראלי בתקופה מופקרת מאוד מאוד, שכמשך שנים לא ישכחו לו את מה שעשה וכעיקר את מה שלא עשה. תקן את המעוות, ומהר.

היור"מ שחל:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת חיים דרוקמן, ואחריו — לחבר הכנסת חיים כרילב.

החברה-הסבתא של הדודה שלו, כדי לפסול עסקאות מלאכותיות. אבל כאן הממשלה עצמה אומרת, שהיא חיתן כסף לחברות-אחיות של הבנקים כדי לקנות את המניות, לא רק את המניות הבנקים שבדידי הציבור, אלא גם את המניות שהבנקים עצמם, קנו מהציבור כדי לווסת את המניות שלהם. או לעיניים שכן ראות, שלכך הגיעה ממשלה ישראל, שהיא עצמה נותנת יד להפרת החוק.

רענן נעים (המערך):

מה אתה רוצה, הממשלה רוצה להלאים את הבנקים.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

משום כך נאלצתי להקדים את דברי אלה לדברים שרציתי לומר באוזניו של שר האוצר החדש יגאל כהן-אורגד, שאני יודע אם הוא עדיין יכול לעשות משהו בעניין ההסכם הזה, אבל נדמה לי שחובה עליו, כצעד ראשון, לאחר שהוא יושבע כאן כפי שאכן יושבע כאן, לבדוק מחדש את ההסכם, ולראות האם ההסכם הזה, גם מבחינת אושיותיו החוקתיות וגם מבחינת ההסדרים הנדיבים מדי שנעשו בו לגבי חברות גדולות וקוצצונים גדולים, איננו נדיב מדי. לא ייתכן שדבר מכריע כזה וגורלי למשק הישראלי יעבור כך בלא בדיקה נוספת, ולא ייתכן שבכיתה-המחוקקים לא ידון בעניין הזה, אלא ישמע על כך רק מפי העיתונים.

אדוני היושב-ראש, רכותי חברי הכנסת, כניסתו של חבר הכנסת יגאל כהן-אורגד לתפקיד שר האוצר תהיה אקט יוצא דופן בדרכי הימים, ולא בגלל אישיותו של שר האוצר, אלא בגלל מה שקדם לעניין הזה. יש לנו כאן מקרה מיוחד במינו, שבו ממשלה מתנערת ממדיניותה כאילו לא היה דבר ומסתפקת בכך שהיא מטילה את כל אשם במדיניותה היא על שר אוצר שפרש, והיא פותחת דף חדש ואומרת: השאר זה היסטוריה. מה שקרה לפני שבוע הוא היסטוריה, מה שקרה לפני חצי שנה הוא היסטוריה, כל הירידה ביצוא התעשייתי היא היסטוריה, אסור לדבר על זה כלל.

אני מנסה לחשוב אם בדברי העמים היה מקרה דומה לכך שבו אותה ממשלה, באותה הזוהר אישית, עושה תפנית כה קיצונית, עוברת מהילוך שלישי להילוך אחרון, משנה כיוון מ"כלכלה נכונה", איני יודע איך יקראו לכלכלה החדשה —

קריאה:

עוד יותר נכונה.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

— וכל זאת בלי שדבק בה כל אשם. היא בכלל צופה מן הצד. מי ששמע את דברי הממשלה יכול היה לחשוב, ששר האוצר לשעבר יורם ארידור פעל במתחרת, כחשאי, איש לא ידע מה הוא עושה, איש לא שמע על פעולותיו, איש לא קרא את פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

אני חושב, שבלי שים-לב לחילוקי הדעות הפוליטיים והאידאולוגיים, יש כאן תקדים חמור מאוד, שבו מטילים את אשם הממשלה כולה על אדם אחד. שמעתי את חבר הכנסת דן תיכון אומר, כי היתה אופוזיציה גדולה מאוד לשר האוצר יורם ארידור. אני לא שמעתי את האופוזיציה הזאת. אני יכול לצטט כאן עשרות נאומים של חברי המפלגה הליברלית, ששיבחו והיללו את מדיניות שר האוצר לשעבר. שמעתי שראש הממשלה עצמו תמך במדיניות שר האוצר לשעבר ואמר שיש לו אמון מלא בו. זה רק יום אחד לפני התפטרותו. וכעת כלה ונחרצה, כל הכישלון הזה כולו — אין לממשלה חלק ונחלה בו. איני יכול לקבל את זה.

חוכרת א', ישיבה רל"ה

— החלטת הממשלה לצרף שר נוסף לממשלה בתפקיד שר האוצר (דיון) —

מסרית במשרד זה או במשרד זה. אין ספק שהצלחתו של שר האוצר תלויה במידה רבה בשיתוף הפעולה — — —

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת דרוקמן, נדמה לי ששר התקשורת רוצה לומר לך משהו.

חיים ברילב (המערך):

שר התקשורת שיתקין לנו טלפון?

היו"ר מ' שחל:

אדוני השר, שאחזור על מה שאמרתי לו: אדוני השר, שאחזור על מה שרצית לומר לו? — לא.

אהרן הראל (המערך):

שואלים כאן אם ההצעה היא לצמצם גם ביהודה ובשומרון.

חיים דרוקמן:

עוד מצטעטענה על כך, אני מקווה מאוד שאכן יהיה שיתוף פעולה כזה.

רענן נעים (המערך):

האופוזיציה מרשה לך לדבר בחופשיות, אבל הקואליציה שלך אינה מרשה לך לדבר בחופשיות, כי היא צמצמה את הזמן בגלל חגיגת בת-מצווה.

חיים דרוקמן:

הלואי שזו תהיה הבעיה הגדולה, צמצום הזמן בדיבור כאן. עוד לפני שאזרחי ישראל הספיקו להתבשר סופית על החלטתו של ראש הממשלה למנות את חבר הכנסת יגאל כהן-אורגד לשר האוצר, כבר היו נגדו תגובות באמצעי התקשורת, לא מפני שאין לו הכישורים המחאימים, לא מפני שאיננו מבין בכלכלה, לא מפני שלא יהיה בכוחו להוציא את משק המדינה מהמצב הקשה שבו הוא נתון, אלא מפני שהוא ימשיך לבנות את יהודה ושומרון. כואב מאוד, וממש בלתי מוכן, שיש יהודים שמאוד מטריד את מנותחם, שיהודה ושומרון נמצאים בידיו, ושנאחזו בנוים את חלקי ארץ-ישראל האלה ומיישבים אותם ביהודים.

אני רוצה לשבח את שר האוצר החדש על ראייתו הלאומית הברירה, אשר כתוצאה ממנה הוא יעדיף את האינטרס הלאומי האמיתי על כל אינטרס אחר. ולפי מיטב הכרתי, יש כיום שני אינטרסים לאומיים, אשר יש להעמיד אותם בראש מאווינו.

שלמה הלל (המערך):

כמו את פתח-תרפיה שלקחו והחזירו.

חיים דרוקמן:

כזה הייתם שותפים, ועל כן אינך יכול לדבר על זה.

אהרן נחמיאס (המערך):

גם אתה היית שותף.

חיים דרוקמן:

לא, אני לא הייתי שותף. הצבעתי נגד. לא תמכתי בממשלה. עזבתי את הממשלה.

אהרן נחמיאס (המערך):

פעם אחת הצבעת נגד, אבל כל הזמן היית עם הממשלה ותמכת בה. אמור אמת לפחות.

שלמה הלל (המערך):

המפלגה שלך תמכה. השר שלך ניהל משא-ומתן על אוטונומיה.

חיים דרוקמן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ברוך השם שאנחנו זוכים לשר אוצר חדש. בתוך זמן קצר מאוד מאז התפטרותו של השר הקודם.

רענן נעים (המערך):

מה רע בישן?

חיים דרוקמן:

במצב שבו המדינה נתונה כיום מבחינה כלכלית, זה היה ממש חיוני, וטוב שזה נעשה במהירות האפשרית.

בשם מצ"ד רצוני להביע סיפוק מהבחירה המוצלחת של ראש הממשלה, שר האוצר החדש, חבר הכנסת יגאל כהן-אורגד, המוכר כולנו, ראוי בהחלט לאצטלה זאת, בכשרונותיו הברורים, בידע המקצועי שלו, בגישתו הלאומית הברירה ובנועם הליכותיו.

בראש ובראשונה אברך אותך בכל לבי, שתזכה להרכבה הרכבה סיעתא דשמיא כדי שתצליח, ויש צורך בהרכבה סיעתא דשמיא, כדי שתצליח להוציא את מדינת ישראל מהמשבר הכלכלי שבו היא נתונה כיום ובעיקר, בראש ובראשונה, להתחיר את אמן הציבור במדיניותה הכלכלית של הממשלה.

אדוני היושב-ראש, כלנו חייבים לעזור לשר האוצר החדש להצליח במשימתו הקשה. להיות שר אוצר במדינת ישראל על בעיותיה המיוחדות, זוהי תמיד משימה קשה, מאז קום המדינה. וכיום, במצב הקשה המיוחד שבו אנו נתונים, המשימה קשה שבעתיים, ומי שמקבל על עצמו משימה כה קשה למען עם ישראל ומדינתו ראוי לעזרה של כלנו.

אני אתחיל בנו, חברי הכנסת. גם אנחנו חייבים להיות שותפים בהוצאת המדינה מהמשבר הכלכלי הקשה שבו היא נתונה, וזה בראש ובראשונה על-ידי החזרת האמון של הציבור, שהתערער. שום חוכניות כלכליות חדשות לבדן לא תועלנה בלי אמון הציבור ונכונותו לשתף פעולה.

רענן נעים (המערך):

זה נכון, אבל הממשלה הזאת — — —

חיים דרוקמן:

על כך, חברי הכנסת, אסור בתכלית להעלות היום את שכרנו ואת שכרם של השרים, גם אם יוכיחו שהעניין כשלעצמו מוצדק. במצב של היום אסור בשום פנים לנהוג כך. המשק כולו נמצא במצב קשה. האינפלציה דוהרת בצורה נוראה. הכול מודים שאנחנו חייבים לכלום אותה, כי כנפשו הדבר. איך אפשר אפילו להעלות על הדעת, שהיום, במצב כזה, נעלה אנחנו את שכרנו? אם בארזים נפלה שלהבת, מה יעשו אזובי קיר?

אנחנו חייבים להוות מופת להידוק התגורה, ואז נוכל לקרוא לציבור כולו: "אחרי". אנחנו חייבים להיות מופת של הצנע לכת באזרחות חיינו הפרטיים והציבוריים. אז נוכל לתבוע מהציבור כולו שילך כעקבותינו. זה ממש חיוני, לא רק להבראת מצבנו הכלכלי כי אם גם להבראת מצבנו התחבירי.

רצוני לפנות כזה אל שרי הממשלה — והשניים שנמצאים עמנו, אנא העבירו זאת לאחרים — ולומר לשרים: אם רצונכם באמת ובתמים שהמדינה תתגבר על המשבר הכלכלי ותצא ממנו, עליכם לסייע לדבר באופן ממש, חייב להיות שיתוף פעולה מלא ביניכם לבין שר האוצר, ולא כפי שהיה בעבר. אומנם כל אחד מכם מופקד על משרדו ודואג לענייניו, אולם כולכם יחד חייבים לדאוג למדינה כולה, גם אם זה פוגע במידה

שידוע לי, סיעתו של חבר הכנסת לורניץ איננה סיעת הליכוד. אבל מסיבה לגמרי אחרת, וגם מפני שיש עוד נואם אחד לפניו, אני מחליט להכפיל את הזמן המגיע לשני הנואמים הבאים. במקום עשר דקות לכל אחד, יהיו לכל אחד עשרים דקות. זאת מתוך הרגשה, שהדיון הזה צריך היה להתקיים במסגרת זמן ארוך יותר. אני מקווה שחבר הכנסת יגאל כהן-אור. ד. יסכים להמתין עשרים דקות עד שתהיה ההשבעה.

רשות הדיבור לחבר הכנסת חיים בר-לב, ואחריו — לחבר הכנסת שלמה לורניץ.

שלמה לורניץ (אגודת ישראל):
בסך הכול ביקשתי תוספת של שתיים-שלוש דקות.

היו"ר מ' שחל:
אני רחב-לב יותר, ונותן לך יותר זמן.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
זו שיטה טובה לעקוף את החלטת הכנסת.

היו"ר מ' שחל:
אני עוקף שום החלטה. אני רק מחזיר את הצדק, כפי שהוא צריך היה להיות.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
זו אותה גברת בשינוי אדרת.

היו"ר מ' שחל:
ברגע שהיושבי-ראש יושב כאן, מותר לו כל דבר, כל עוד לא יזכירו אחרת.

מיכאל בר-זהר (המערך):
יש לי שאלה. האם הארכת הזמן לא תפריע לחגיגת בתי-המצווה שצריכה להתקיים?

היו"ר מ' שחל:
אני יודע, שאל את בעל השמחה.

חיים בר-לב (המערך):
אדוני היושבי-ראש, כנסת נכבדה, ב-20 ביוני 1977 עלה הליכוד לשלטון. הכלכלה שהוא קיבל לידיו מהמערך שגשגה אז לפי כל אמת מידה. המשק התפתח וגדל בשיעור מרשים: רמת-החיים עלתה בצניעות, אך בהדרגה ובהתאמה לאפשרויות של המשק; הפערים החברתיים הצטמצמו והלכו; העלייה לארץ היתה משמעותית והירידה ממנה היתה מצומצמת ונחשבה אז כמעשה שלא ייעשה, כמעשה שיש להתבייש בו.

ב-20 ביוני 1977, אדוני שר האוצר המיועד, כאשר הליכוד קיבל את הממשלה ואת הכלכלה מידי המערך, שער הדולר היה 10.40 לירות. היום שער הדולר הוא 85 שקל, ואולי כבר 86 שקל. כלומר 850 לירות. את זה אתם עוללתם בשש השנים וחצי, כאשר הצלחתם לדורר את המטבע שלנו פי 80 ויותר.

האינפלציה בששת החודשים הראשונים של 1977, לפני שינוי השלטון, היתה 10.2%, וכרור היה שאליו המערך היה ממשיך. שנת 1977 היתה מסתיימת באינפלציה של 27%. האינפלציה בשנת 1983 תהיה, לכל הדעות, כ-150%. אתמול קראתי את דבריו של יועץ בנק ישראל, הפרופסור יקיר פלסנר, שמנבא לך, אדוני שר האוצר המיועד, אינפלציה של 250% ואולי אף יותר.

היצור גדל בשנים האחרונות של ממשלת המערך כממוצע של 14% בשנה כמותית דולריים. ב-1976 גדל היצוא ב-13% כמותיים דולריים, משמע ריאליים. ב-1982 היצוא ירד

חיים דרוקמן:
אני יודע מי זה השר שלי, אין לי שום שר. יש לי הממשלה כולה.

אהרן נחמיאס (המערך):

שלמה הלל (המערך):

חיים דרוקמן:
מורי ורבותי, — — —

אהרן נחמיאס (המערך):

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, אומנם לא אזקוף את קריאות הביניים על חשבון זמנו של חבר הכנסת דרוקמן, אבל אי-אפשר להמשיך כך. אם אתם רוצים להמשיך לקרוא קריאות ביניים, עשו זאת בבקשה האחד אחרי השני.

שלמה הלל (המערך):
רק רציתי להזכיר לו את עניין פתח-תפוח.

היו"ר מ' שחל:
אינני מתנגד לקריאות, אבל אני מבקש שלא לקרוא אותן ביחד.

חיים דרוקמן:
מורי ורבותי, חברי הכנסת, לפי מיטב הכרתי יש כיום שני יעדים לאומיים מרכזיים: בנייה של ארץ-ישראל ובניין החברה הישראלית. בנייה של ארץ-ישראל על כל חלקיה הוא יעד לאומי ממדרגה ראשונה. על כן יש להעדיף את יהודה ושומרון, ולהקצות להם משאבים מיוחדים, כי למלא את יהודה ושומרון ביהודים זה אתגר לאומי מהראשונים כמעלה.

אהרן הראל (המערך):
על חשבון מה?

אהרן נחמיאס (המערך):
על חשבון הגליל והנגב.

חיים דרוקמן:
היעד הלאומי השני הוא בניין החברה הישראלית, ועל כן יש לדאוג במיוחד לשכבות המצוקה בעם. בעניין זה אני תומך בדרך כלל בשיטתו של שר האוצר החדש, שיש לסכסד את הצורך ולא את המצרך, אולם דבר זה חייב להיעשות בכבוד, ולדאוג לכך שלא זו בלבד ששכבות אלה לא תהיינה מקופחות, אלא שגם לא תרגשנה שמזלזלים בהן.

ברצוני להרגיש, שעם כל הצורך לקצץ בתחומים שונים, עלינו להתחשב בשכבות השונות בעם, ולהבחין יפה בין בעלי היכולת ובין אלה שמצבם הוא כזה שאסור לחלוטין לפגוע בהם.

אני מקווה שהציבור כולו יתן אשראי לשר האוצר החדש, בתקווה גדולה שיצליח להעלות את משק המדינה על דרך המלך.

היו"ר מ' שחל:
תודה לחבר הכנסת דרוקמן.

חברי הכנסת, קיבלתי פנייה קצת משונה מחבר הכנסת לורניץ. הוא מבקש להאריך את הזמן שלו על חשבון סיעת הליכוד. הדבר איננו נתון בשליטתי, מפני שעדיין, עד כמה

חיים ברילב (המערך):

כך שגם התישג האחד הזה ששר האוצר זוקף לזכותו, הוא הישג במרכאות. וצודקת חברת הכנסת ארבל-אלמוליון, התעסוקה איננה מלאה. נכון שאין בעיה ארצית של חוסר תעסוקה, אבל כיסי אבטלה באזורי פיתוח רגישים וסוג התעסוקה המוצעת לצעירים שחוזרים מן הצבא באזורים מסוימים — בכך יש בהחלט בעיה.

אם כן, חברי הכנסת, את האסון הכלכלי ואת ההתדרדרות הכלכלית הזאת הביאה עלינו השקפת עולם "ליכודית". שאיננה מתאימה לצורכי מדינת ישראל: השקפת עולם שהיא תרבות של השקפת עולם קפיטליסטית, פופוליסטית ולאומית, אנחנו וזכרים. בראשית המהפך הפוליטי, את המהפך הכלכלי שיצא מתוך הפילוסופיה של "Laisser faire", הביאו ארצה את מילטון פרידמן שהסביר לנו בוועדת הכספים — או הייתי חבר ועדת הכספים — שבעצם ככל שהממשלה תהיה מעורבת פחות בנעשה במשק כן ייטב למשק. התיאוריה הזאת איננה עומדת במבחן גם בארצות שנקרא להן "רגילות". אבל מדינה כשלנו, מדינה ענייה באוצרות טבע, מדינה ענייה באדמה ועוד יותר במים, מדינה של עולים, שמחצית היהודים בארץ לא נולדו בה אלא עלו אליה, רובם בלי פרוטה כנים ובלי מקצוע, מדינה כזאת אנחנו רוצים לבנות בלי תכנון מרכזי מינימלי, בלי הכוונה כלשהי, בלי סיוע כלשהו לאלה שבלי הסיוע הזה לא יוכלו להתקדם? אם כן, זה חלק מהשקפת העולם "הליכודית".

אמנען לין (המערך):

חבר הכנסת ברילב, זו גם מדינה עם צורכי ביטחון.

חיים ברילב (המערך):

החלק האחר הוא המדיניות הפופוליסטית של ארידור, שב-1981, אחרי יגאל הורביץ, פתאום נתן לישראלי המצוי את ההרגשה, שבפעם ראשונה בחייו של לו כסף בכיס, שמענו ממנו: מעולם לא היה לי כה טוב, ואכן, מבחינה זו, אם אמת המידה היחידה היתה המצללים שבכיס, באמת לישראלי מעולם לא היה כך הרבה כסף כפי שהיה לו ערב הבחירות האחרונות. ואנחנו הזהרנו ואמרנו: זה בלון שיפוצץ. נכון שרבים מן הכלכלנים אמרו: הוא יתפוצץ אחרי הבחירות, כי ההנחה היתה שיש לנו עניין עם שר אוצר סביר, שאחרי שוחד לבוחר, אחרי שהוא ייבחר, הוא יחזור למסלול הנכון והדרוש. טעניו בעיתוי, אבל לא טעניו בעיקרו. לא טעניו בכך שהמדיניות של ארידור לא היתה מדיניות של "כלכלה נכונה", אלא בלון נפוח, כמה טעניו? — בעוכר הגומי של הבלון. הוא היה עבה קצת יותר משחשבונו. השבנו שהוא יחזיק מעמד שישנה חודשים, תשעה חודשים, הוא החזיק מעמד שנתיים, גם כן לא הודות לגאונות של ארידור, אלא הודות לעובדה שמחיר הדלק ירד, הודות לעובדה שהמחיר של תשומות ייצור ומזון כסיסי ירד, ועם ישראל גייס מיליארד דולרים במלווה מלחמת הגליל. צה"ל לא קיבל בשנה הזאת מיליארד דולרים אלא שליש מזה, וכשני שלישים של מיליארד הדולרים הממשלה שלכם המשיכה לשחק ולהמר על העתיד, אבל הבלון הזה, אף כי הגומי שלו היה קצת עבה יותר, התפוצץ.

ומה הפתרון שלכם עכשיו? — הפתרון שלכם כשני דברים: האחד — מלת הקסם "קיצוצים"; השני — החלפת שר האוצר. אדוני היושב-ראש, בשני הדברים הללו אין פתרון לבעיה הכלכלית של מדינת ישראל, גם אם קוצץ, כפי שארידור התכוון, כפי שהממשלה מתכוונת וכפי שחבר הכנסת יגאל כהן-אוריגור נתן לנו להבין שהוא מתכוון — כי כשהוא אומר: דמי אבטלה הם תמיכה בבטלות ופגיעה בהוצאות

כ-15%, החוב החיצוני היה 12.5 מיליארד דולר, והתחוב החיצוני היום הוא 28 מיליארד דולר. הפער במאזן התשלומים היה 2.4 מיליארדי דולר ב-1976. אשתקד הוא היה 5.5 מיליארדי דולר.

התוצר הלאומי הגולמי גדל בכל שנות המערך, מאז מלחמת יום הכיפורים, ב-3% וב-4% לשנה. ב-1982 התוצר הלאומי הגולמי הצטמק בכמהצית האתון.

גם בתקופה של ממשלות המערך יובאו מוצרי צריכה מתוך-לארץ, אבל בהיקף של 296.8 מיליון דולר לשנה, בשנת 1976. ב-1982 יובאו מוצרי הצריכה היה גדול פי שלושה, 832 מיליון דולרים לקרים אנחנו בזכנו על יבוא מוצרי צריכה.

ב-1976 עלו ארצה 12,016 יהודים. ב-1982 עלו ארצה פחות ממחצית.

שר הבריאות א' שוסטק:

מה היו אז החרובות כמטבע-חן?

חיים ברילב (המערך):

החרובות היו 2.5 מיליארדי דולרים, בלי הלוואות קצרות-מועד, והיום החרובות הן בעיקר כתוצאה מדרישה ומעידוד מצד האוצר לבנקים מסחריים, שייקחו הלוואות למועד קצר בריבית גבוהה.

שר הבריאות א' שוסטק:

אני זוכר את הקו האדום.

חיים ברילב (המערך):

אדוני שר הבריאות, הקו האדום היה אחרי מלחמת יום הכיפורים, כאשר החרובות ירדו לקרוב ל-300 מיליון דולר. בארבע שנות הממשלה האחרונה של המערך בנינו חרובות שעלו מ-300 מיליון דולר ל-2.5 מיליארדי הדולרים, שאותם הרווחנו ביצוא, בפער שבין היצוא ליבוא, עכשיו החרובות, שאינני רוצה לנקוב בגודלן, הן בעיקר הודות להלוואות קצרות-מועד שהבנקים המסחריים לוקחים. הן אינן תוצאה של עמל כפינו. כי גם היצוא התעשייתי וגם היצוא החקלאי ירדו. והבאתי את המספרים, הבאתי גם את הפער שבין היצוא ליבוא.

רענן נעים (המערך):

גם נבנו יותר בתי-חולים.

חיים ברילב (המערך):

אם כן, אדוני היושב-ראש, אלה מעללי שלושת שרי האוצר בשש וחצי שנות שלטון הליכוד. קיש האוצר האחרון של הליכוד התפאר בהישג אחד — שר תעסוקה מלאה במשק. הוא התפאר בכך, שכאשר בארצות-הברית יש 9 מיליוני מובטלים ובאנגליה 3 מיליוני מובטלים, הנה אנחנו שילמנו במחיר כל הדברים שהזכרתי ודברים אחרים כדי לקיים תעסוקה מלאה במשק, אם כן, חברי הכנסת, שקר וכזב. תעסוקה מלאה במשק החקיקה — ועדיין מתקיימת — הודות לשלושה נתונים פשוטים: העלייה לארץ הצטמצמה מאוד, ולכן כוח העבודה איננו גדל; הירידה מן הארץ גברה מאוד, ולכן מספר דורשי העבודה מצטמצם; והעיקר — מלחמת לבנון מרתקת את כוח העבודה בצורה משמעותית. אשתקד כל איש מילואים שירת בממוצע 90 יום במילואים. אז כתנאים האלה, כשאין לך עלייה, כשיש לך ירידה מגוברת, וכאשר ציבור העובדים שלך מבלה שליש מן הזמן בצה"ל — "קונץ" גדול לקיים תעסוקה מלאה.

שושנה ארבל-אלמוליון (המערך):

היא איננה מלאה.

הסוציאליזם — אנחנו כבר מבינים לאן נושבת הרוח — —

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

חבר הכנסת בר-לב, היכן מצאת את החוכמה הזאת?

חיים בר-לב (המערך):

בעיתונות. אשמח אם תכחיש.

אין תרופה למשק רק בצמצום. אתם יכולים לקצץ בסעד, בחינוך, בבריאות, בביטוח לאומי ובביטחון — לא בזה הפתרון לצרכים שלנו. יש בזה רק דבר אחד: פגיעה בעתידנו, כי בלי חינוך, בלי סיוע לנוקעים, בלי השקעה במשק ובלי ביטחון אנחנו מסכנים את עתידנו. הפתרון, חברי הכנסת, הוא רק בשינוי קדימויות, בשינוי עדיפויות. הכפניית המשאבים הקיימים, בלי קיצוצים, לאפיקים אחרים.

קם לנו חבר הכנסת דן תיכון ואומר: מה אתם מדברים? ביהודה ובשומרון ההשקעות הן השקעות לא ממשלתיות, הן השקעות פרטיות. חברים יקרים, זהו שקר וכזב. 85% מתקציב ההתיישבות הולך ליהודה ולשומרון.

שר התקשורת מ' צפורי:

בהחלט, ואנחנו גאים בזה.

חיים בר-לב (המערך):

מהתקציב הזה יכולת לפתח את הגליל ואת הנגב, את דימונה ואת קריית-שמונה, את רמת-הגולן ואת בקעת-הירדן. הווילות, חמש דקות מכפר-סבא, שהממשלה מסייעת להן במסיביות — הסיוע הזה יכול היה לסייע לבני דימונה, שאין להם תעסוקה והם במקרה הטוב עוברים לחל-אביב, ובמקרה הרע — לניו-יורק. הסיוע הזה יכול היה לסייע ליצוא, בקיצור, השאלה היא מה אתה עושה עם המשאבים שיש לך, עם המשאבים שאחזק מייצור ועם הסיוע שאתה מקבל. ואתה מקבל סיוע מסיבי מארצות-הברית, ואתה מקבל סיוע ממשמעותי בהחלט מעם ישראל שאיננו חי בארץ. אילו לקחנו את המשאבים המוקדשים לפיתוח יהודה ושומרון — שהמינימליסטים אומרים שזה 35 מיליארד שקל, אבל יש כאלה שיועדים להוכיח שזה כפליים — ואילו מצאנו הסדרי ביטחון נכונים ליישובי "שלום הגליל" והוצאנו את צה"ל מלבנון, או לפחות מצמצמו את נוכחותו בלבנון לצורך הישיר של מניעת חזרת המחבלים לאזור הגבול, היינו יכולים להפנות 30 — 35 מיליארד שקל לצרכים אחרים.

על כן, אדוני היושב-ראש, השאלה איננה שר אוצר כזה או שר אוצר כזה. כל עוד הממשלה הזאת והשר הזה ידגלו במדיניות הקיימת, המחויבת במישור המדיני להשקעות מסיביות ביהודה ובשומרון ותקועה בהשקעות מסיביות בלבנון, אין תקנה למשק, וכל עוד השקפת העולם המנחה את שר האוצר של הליכוד היא קפיטליסטית, היא פופוליסטית, היא סחם מעורבת, אין תקנה לצרותינו. כל עוד אני מוכן, על בסיס של חבר כנסת לחבר כנסת, לאחל לחבר הכנסת יגאל כהן-אורגד הנאה מהתפקיד, וראי, חבר כנסת מהשורה שיום אחד מוצא את עצמו שר בכיר יש לו כמה להתכרך, אבל אני רוצה לאחל לו ולממשלה הזאת — כל עוד אתם דוגלים במדיניות הזאת — ימים קצרים ככל האפשר, כי הפתרון איננו קיצוצים וחילופי שרים, הפתרון הוא סדר קדימויות אחר, חידוש הצמיחה, חלוקה נכונה של הנטל, ובקיצור: מדיניות אחרת וממשלה אחרת.

היורד מ' שחל:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת שלמה לורניץ. אחרון המשתתפים בדיון.

שלמה לורניץ (אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית כול ברכות מקרב הלב לחבר הכנסת — חבר ועדת הכספים זה למעלה משש שנים — יגאל כהן-אורגד. אני מאחל לו הצלחה, כי הצלחתו היא הצלחתנו, הצלחתו היא הצלחתם של כל אזרחי מדינת ישראל.

יקטור שפיטוב (המערך):

שלמה לורניץ (אגודת ישראל):

חברי הכנסת, לחבר הכנסת יגאל כהן-אורגד הסגולות העיקריות להצלחה כשר האוצר: ידע רב, תיאורטי ומקצועי; ניסיון רב מבחינת כלכלה מעשית; כוח עבודה בלתי רגיל — אנחנו חברי ועדת הכספים וזכרים, בין השאר, את עבודתו כיושב-ראש ועדת-המשנה לעניין הפיצויים למפוני סיני, עבודת יום ולילה, דבקות במטרה; ואחרון אחרון — שיטתו ששר האוצר חייב לשתף פעולה, להיות מעורה ולעבוד יחד עם ועדת הכספים. אני בטוח שהוא ילך לשיטתו, ואנחנו כחברי ועדת הכספים בוודאי נגמול לו כראוי.

דבתי חברי הכנסת, למרות הסגולות שיש ביגאל כהן-אורגד, הסגולות שהזכרתי, עדיין הוא זקוק להרבה ברכות, להרבה הרבה סייעתא דשמיא כדי שיעלית — —

יקטור שפיטוב (המערך):

למה? למה? מה קרה? למה הוא זקוק לסייעתא דשמיא?

שלמה לורניץ (אגודת ישראל):

— — להתגבר על הבעיות הקשות והמסוכנות של המשק בתקופה הזאת.

מיכאל בר-זהר (המערך):

אין לך אף מלה טובה אחת לארדוד?

יחזקאל זכאי (המערך):

מה עם כל הקומפלימנטים שנתת כל השנים לארדוד? אולי תחזור עליהם קצת פה?

שלמה לורניץ (אגודת ישראל):

וכדי שבוכתי לא תהיה בורה לבטלה, אמנה רק כמה מהתנאים שהם תנאי בלי-יעבור להצלחתו של כל שר אוצר, ובמיוחד בתקופתנו.

מיכאל בר-זהר (המערך):

למשל, הדולרוזיציה, מה רעתך על הדולרוזיציה?

שלמה לורניץ (אגודת ישראל):

הדבר הראשון — —

יחזקאל זכאי (המערך):

שיחלק הרבה כסף.

שלמה לורניץ (אגודת ישראל):

— — שיתוף פעולה מלא מצד כל חברי הממשלה, ובראשם — גיבוי מלא מצד ראש הממשלה, אני בטוח שאומנם כך יהיה.

יחזקאל זכאי (המערך):

האם ראש הממשלה לא תמך ביורם ארדוד? לא היה שיתוף פעולה בין יורם ארדוד לראש הממשלה?

שלמה לורניץ (אגודת ישראל):

הפעם לא יעזור שום דבר, אני אגיד את דברי, זה לא דיון, זה לא ויכוח, אני מבין את השר החדש.

מיכאל ברידור (המערך):

אולי תגיד מלה טובה אחת על ארידור? מלה טובה אחת.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

התנאי השני: שיתוף פעולה לפחות מצד 64 חברי כנסת מן הקואליציה. מן הדין היה, רבותי חברי הכנסת, שבעניין כלכלי, כאשר אנתוני יודעים את הקשיים האובייקטיביים — ואינני אומר את הדבר הזה בפעם הראשונה אלא חזרת עליו במשך שנים רבות, גם לפני עשר שנים, גם לפני חמש-עשרה שנה: דינה של הכלכלה צריך להיות כדינה של הביטחון. למרות כל הסכסוכים, למרות כל המריכות, אנתוני ברוך השם עדיין מבינים שבעניינים ביטחוניים אנו חייבים להתעלות, ואנו מתעלים, וכשיש צורך — מתאחדים. כך היה צריך להיות גם בעניינים כלכליים בסיסיים, שאנחנו נתאחד בינינו, כל חברי הבית.

התנאי השלישי: שיתוף פעולה מצד כל הגופים הכלכליים, ובראשם ההסתדרות. אני מתכוון לשיתוף פעולה הדדי, גם של שר האוצר עם הגופים הכלכליים וגם של הגופים הכלכליים עם שר האוצר.

אבל התנאי העיקרי — ואני רוצה לפנות מכאן אל הציבור, אל אזורתי המדינה: רבותי אזורתי המדינה, אנו כולנו חייבים להבין, שלא ייתכן לחיות זמן רב מדי בנך-עדן של שוטים, לא ייתכן כשום אופן.

יעקב גיל (המערך):

רגע, רגע, אתה יושב-ראש ועדת הכספים, מה עשית למען זה?

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

לא ייתכן שמצבו של היחיד ילך וישתפר, שרמת החיים של הפרט תלך ותעלה משנה לשנה, ובו בזמן מצבה של כלל המדינה ילך וירוע.

מיכאל ברידור (המערך):

רענן נעים (המערך):

כמה קיבלת בשביל ה"חצר" שלך?

יעקב גיל (המערך):

אתה אחראי לזה, אתה יושב-ראש ועדת הכספים, למי אתה מטיף מוסר? תטיף לעצמך.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

כל אחד מאתנו חייב, אנתוני חייבים להבין — — —

יעקב גיל (המערך):

מה אתה עשית? מה אתה עשית למען זה? לך להתפלל, אתה רוחץ בניקיון כפך, אבל אתה נתת יד לכל זה.

ויקטור שמיטוב (המערך):

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

זה לא יעזור לך.

יחזקאל זכאי (המערך):

מה זה לא יעזור? אתה יושב-ראש ועדת הכספים.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

כל אחד מאתנו חייב לחיות לפי היכולת. אנתוני יכולים להוציא רק את מה שאנחנו מרוויחים, כפרטים וככלל.

יעקב גיל (המערך):

אתה ניהלת גן-עדן של שוטים, אתה צריך להתבייש לומר את הדברים האלה.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

לא ייתכן לצבור גירעונות בלי גבול. כפי שכל אחד מאתנו מבין שאסור לו לצבור גירעונות, כך בלתי אפשרי — — —

יעקב גיל (המערך):

איפה היית כל הזמן? אתה חושב שתיהנה מכל העולמות? מכל העולמות אתה רוצה ליהנות? אתה עוד מוכיח בשער? את מי אתה מוכיח?

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

רבותי, כל הקינה והבכי וההאשמות לא יועילו, הם רק מכניסים אנדרלמוסיה בציבור. המצב הוא רציני, אבל לא כל כך רע. לא יועיל שום דבר, ברוך השם, המצב לא כל כך רע, כפי שאחם רוצים להציגו.

יעקב גיל (המערך):

היו"ר מ' סבירור:

חבר הכנסת גיל, די.

יעקב גיל (המערך):

מה די? הוא יושב-ראש ועדת הכספים, הוא נושא באחריות.

יחזקאל זכאי (המערך):

איך ייתכן שיושב-ראש ועדת הכספים מדבר שטויות כאלה?

היו"ר מ' סבירור:

חבר הכנסת גיל וחבר הכנסת יחזקאל זכאי, הייתם סובלני עד עכשיו, אני מבקש מכם, בבקשה, חבר הכנסת לורינץ.

יעקב גיל (המערך):

חבר הכנסת לורינץ, מה אתה עשית להטבת המצב?

רענן נעים (המערך):

דבריהם הם חוצפה, ממש חוצפה.

יעקב גיל (המערך):

אמור מה אתה עשית, זו עזות מצח מצדך, התבייש לך, התבייש להמשיך ולדבר ככלל.

רוני מילוא (הליכוד):

חבר הכנסת גיל, אתה צריך אותו לקואליציה.

יעקב גיל (המערך):

אני לא צריך אותו לקואליציה, קח אותו, כולו שלך.

יחזקאל זכאי (המערך):

מכל מה שהיה בוועדת הכספים, מה שעניין אותך הוא אילו סכומים חקבל מפלגתך.

יעקב גיל (המערך):

אתה עוד מטיף מוסר, התבייש, זו ממש בושה, מה שאתה עושה זאת צביעות, זה ממש מקומם. עומד ומוכיח בשער, על מי? קצת צניעות, קצת דרך ארץ בפני הציבור.

שר הבריאות א' שוטסק:

יעקב גיל (המערך):

אדוני שר הבריאות, הוא נושא באחריות לא פחות ממך.

י"א בחשוון התשמ"ד (18 באוקטובר 1983)
— החלטת הממשלה לצרף שר נוסף לממשלה בתפקיד שר האוצר (דיון):
הצהרת אמונים של שר האוצר י' כהן-אורגד —

רענן נעים (המערך):

אתה חושב לצחוק על כל העם הזה.

היו"ר מ' סבירור:

אני מבקש להפסיק את ההפרעות ולאפשר לנואם להמשיך.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

אם הגענו ליצוא של 12 מיליארד דולר לשנה, לא צריכים לזרוח יאוש בציבור. כל אחד מאתנו צריך להבין ולהעריך מה זה ליצוא במצב האובייקטיבי הקשה. בתחרות עם כל העולם, 12 מיליארד דולר. היצואנים יודעים שאפשר להגדיל ולהרחיב את היצוא.

יקטור שטייטוב (המערך):

היצואנים אומרים שאתם הרסנתם את היצוא.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

אם כן, אין מקום לקינה ולאיכה, אין מקום לבכי. הבעיה היא להביא לידי כך שהיכוא לא יגיע ל-16 מיליארד דולר, שהגירעון לא יהיה 4—5 מיליארדים לשנה. אם נבין את זה ככלל וכפרט, אם נשנה את דרך החיים שלנו, אם נחזור לחיי צניעות כפי שחיו אבותינו ואבות אבותינו, הרי ששר האוצר, בעזרת השם, יצליח, והצלחתו תהיה הצלחתנו.

מיכאל ברזיהר (המערך):

למה לא נאמרת את הנאום הזה לפני שנה? למה לא נאמרת את הנאום הזה לפני שבוע?

יחזקאל זכאי (המערך):

למה אתה נוסע בכל חורף להרי שווייץ? אסור לו להטיף מוסר. למה הוא נוסע בכל שנה להרי שווייץ?

היו"ר מ' סבירור:

חבר הכנסת זכאי, עוד לא שבעת? במשך כל כך הרבה שנים אתה יושב בוועדת הכספים ומתווכח עם חבר הכנסת לורינץ. עוד לא שבעת?

יחזקאל זכאי (המערך):

אני מדבר אליו כאל יושב-ראש ועדת הכספים, אדוני. בכל שנה הוא נוסע לחודש שלם להרי שווייץ, והוא עוד מטיף מוסר.

רענן נעים (המערך):

הוא נציג הממשלה.

היו"ר מ' סבירור:

חברי הבית, אני מבקש לשבת ולהפסיק את השיחות. ישיבה זו התכנסה על-פי סעיף 18 לחוק היסוד. החוק הזה הוא מה שקוראים בלטינית: "לקס ספיצאליס" — זאת אומרת, זה חוק מיוחד.

משה שחל (המערך):

אנחנו מוותרים — — —

היו"ר מ' סבירור:

בסדר. אם מוותרים, לא צריך להסביר.

מנחם הכהן (המערך):

איך קוראים לזה בלטינית?

היו"ר מ' סבירור:

לא חשוב, חבר הכנסת מנחם הכהן. קיבלתי כאן הצעת

סיכום — — —

קריאות:

אדוני היושב-ראש, לא שומעים.

היו"ר מ' סבירור:

לא שומעים או לא מאזינים? קיבלתי מסיעות האופוזיציה הצעת סיכום. הם הסתמכו על סעיף מסוים בתקנון. סעיף 59, שאני אביא את הצעת הסיכום.

היות שלגבי הודעה על צירוף שר יש חוק מיוחד, זו איננה סתם הודעה של הממשלה אלא, זה חוק מיוחד. אני השתמשתי בכיטוי הלטיני, וזה לא גרם שום נזק. על כל פנים, עורכי-הדיון בוודאי יודעים על זה. אבל בינתיים עמיתי חבר הכנסת משה שחל מוותר, ולכן אנו נעבור להצבעה.

אהוד אולמרט (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, שני מונים בבקשה.

היו"ר מ' סבירור:

בסדר. הפעם אבחר את חבר הכנסת אהרן נחמיאס ואת חבר הכנסת מאיר שטרית. אנחנו לפני בחירות מוניציפליות, וצריך לתת להם הזדמנות להופיע בטלוויזיה. במקרים אחרים לא נותנים להם להופיע.

יהודה חשאי (המערך):

דווקא אסור שיופיעו בטלוויזיה.

יעקב גיל (המערך):

חבר הכנסת אהרן נחמיאס איננו מועמד, אבל תחליף את חבר הכנסת מאיר שטרית, דווקא אסור שיופיע בטלוויזיה.

היו"ר מ' סבירור:

מי בעד אישור הודעת ראש הממשלה על מינוי שר האוצר יריס את ידו? נא למנות. מי נגד?

ה צ ב ע

בעד אישור הודעת ראש הממשלה

על מינוי שר אוצר — 60

נגד — 48

הודעת ראש הממשלה על מינוי שר אוצר

אושרה.

ד. הצהרת אמונים של שר האוצר י' כהן-אורגד

היו"ר מ' סבירור:

אתכבד להזמין את המיועד לתפקיד שר האוצר, חבר הכנסת יגאל כהן-אורגד, להצהיר אמונים.

יגאל כהן-אורגד:

אני, יגאל בן פנינה וישראל, זיכרונם לברכה, כהן-אורגד,

מתחייב כחבר הממשלה לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה, למלא באמונה את תפקידי כחבר הממשלה ולקיים את החלטות הכנסת.

(חזרת על ההצהרה)

חיברת א', ישיבה רל"ה, י"א בחשוון התשמ"ד (18 באוקטובר 1983)
— הצהרת אמונים של שר האוצר "כהן־אורגד" —

יודע להעריך את מומחיותו, את חזונו ואת דבקותו במטרה. אני מאחל לשר האוצר החדש שיגבר על המצוקה השוררת עכשיו במדינה, ויתרום תרומה נכבדה להבראת הכלכלה ולקידום האינטרסים החיוניים של המשק. בהצלחה, אדוני שר האוצר. הישיבה הבאה מחר בשעה 11:00. ישיבה זו נעולה.

אורה נמיר (המערך):
יום גדול למפלגה הליברלית.

היו"ר מ' סבידור:
אתכבד לקדם בכרכה את שר האוצר. חבר הכנסת יגאל כהן־אורגד. כל מי שעבד איתו בכנסת במשך קדנציה ומחצה

הישיבה ננעלה בשעה 18:52.